

**Yatırımlarda Devlet Yardımları
Hakkındaki Karara Göre**

**MÜKELLEFLERİN YARARLANABİLECEĞİ
DEVLET DESTEKLERİ**

Levent BAŞAK
Gelirler Başkontrolörü

TÜRMOB YAYINLARI- 375
Sirküler Rapor Serisi
Seri No: 2010 - 3

TÜRMOB Adına Sahibi
Dr. Masum TÜRKER

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ali E. DOĞANOĞLU

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Yayın Türü

Yaygın Süreli

Baskı

Fersa Matbaacılık Paz.San.Tic.Ltd.Şti.
Ostim 36. Sk. No:5/C-D Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0.312) 386 17 00 (pbx)

Baskı Tarihi

26 Şubat 2010

TÜRMOB Basın Yayın Dağıtım İşletmesi tarafından yayınlanmaktadır
TÜRMOB - Gençlik Cad. No:107 Anıttepe/ANKARA

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir Yayıncı kuruluş TÜRMOB'u bağlamaz.

ÖNSÖZ

Bilginin büyük öneme sahip olduğu bir çağı yaşıyoruz. Bu çağda tek başına bilgiye sahip olmakta yetmiyor. Elde edilen bilginin raporlanması ve amaca uygun olarak kullanılması da ayrı bir öneme sahip. Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik mesleği güncel bilgiye ve bu bilginin bir sonucu olarak üretilen raporlara dayanmaktadır.

Meslek mensuplarımızın teknik muhasebe bilgisine sahip olmanın yanı sıra; gerektiğinde işletme danışmanı, finansal analist, iletişimci, müzakereci ve yönetici olmalarını sağlayan becerilerde gerekmektedir. Mesleki değerler, etik kurallar, dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki anlamda sağlam bir duruş meslek mensuplarının önemli özelliklerindedir. Mensuplarının, mesleklerini yerine getirirken gerekli donanıma sahip olmalarını sağlamak ise meslek örgütünün temel görevidir.

TÜRMOB olarak bugüne kadar meslektaşlarımızın ihtiyaç duyacakları bilgiye kolay erişmelerini sağlamak için bir çok çalışma yürüttük ve yürütmeye devam edeceğiz.

Bu çalışmalarımızdan en önemlilerinden biri de yayın faaliyetleridir. Yayın yelpazemizin bir parçası olan **Sirküler Rapor** kitaplarımız bir plan doğrultusunda hazırlanarak, sizlere ulaştırılmaktadır. Kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 200-3 Seri Numaralı bu kitabı; Gelirler Başkontrolörü Levent Başak tarafından hazırlanan **“Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karara Göre Mükelleflerin Yararlanabileceği Devlet Destekleri”** isimli eser oluşturuyor.

Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum.

Yücel AKDEMİR
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM **YATIRIM BÖLGELERİ, DESTEK UNSURLARI VE** **2009/15199 SAYILI KARARDAKİ DESTEK** **UNSURLARINDAN YARARLANABİLMENİN ŞARTLARI**

1. 2009/15199 SAYILI KARARNAMENİN UYGULANACAĞI BÖLGELER	4
2. BÖLGESEL AYRIM YAPILMAKSIZIN GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ İLE KATMA DEĞER VERGİSİ (KDV) İSTİSNASINDAN YARARLANACAK YATIRIMLAR	5
3. BÖLGESEL DESTEKLERDEN YARARLANACAK OLAN YATIRIMLARA SAĞLANAN DİĞER DESTEK UNSURLARI	6
3.1. I. ve II. Bölgelerde Yapılacak Yatırımlara Sağlanacak Destek Unsurları	6
3.2. III. ve IV. Bölgelerde Yapılacak Yatırımlara Sağlanacak Destek Unsurları	6
4. BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLARA SAĞLANACAK DESTEKLER	7
5. AR-GE VE ÇEVRE YATIRIMLARINA SAĞLANACAK DESTEKLER	8
6. DESTEK UNSURLARINDAN YARARLANABİLMENİN ŞARTLARI	8
7. TEŞVİK BELGESİNİN MAHİYETİ	9
8. FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN DURUMU	10

9. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINA ALINMASI MÜMKÜN OLMAYAN YATIRIM HARCAMALARI	10
10. 2009/15199 SAYILI KARARNAME KAPSAMINDA DESTEK UNSURLARINDAN FAYDALANMAK İÇİN MÜRACAAT EDEBİLECEK GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER	12
11. DESTEK UNSURLARINDAN YARARLANACAK OLAN YATIRIMLARDA YATIRIM TUTARLARI VE ASGARİ KAPASİTELER	13
12. MÜRACAAT USULLERİ	14
13. TEŞVİK BELGESİ MÜRACAATININ DEĞERLENDİRİLMESİ	17
14. YATIRIMA BAŞLAMA	19
15. İŞLETMEYE GEÇİŞ TARİHİ	20
15.1. Komple Yeni Yatırımlarda İşletmeye Geçiş Tarihi	20
15.2. Diğer Yatırım Cinslerinde İşletmeye Geçiş Tarihi	21
16. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDA YAPILACAK YATIRIMLARDA YATIRIM CİNSLERİ	22
17. BU KARARNAME KAPSAMINDA DESTEK UNSURLARI	24
17.1. Gümrük Vergisi Muafiyeti	24
17.1.1. Gümrük Muafiyetinin Genel Esasları	24
17.1.2. İthal Edilmesi Mümkün Olmayan Mallar	26
17.1.3. İthalat Rejimi Kararı Kapsamında Bazı Malların İthalinde Uygulanacak Esaslar (Kullanılmış Makine ve Teçhizat İthalı)	27
17.1.4. Tekstil, Hazır Giyim ve Konfeksiyon Yatırımlarında Gümrük Vergisi Muafiyeti Uygulaması	29
17.1.5. Finansal Kiralama Şirketleri Aracılığıyla Gerçekleştirilecek Yatırımlarda Gümrük Vergisi Muafiyeti Uygulaması	30
17.1.6. Teşvik Belgesi Almak Üzere Müracaat Edilmiş Ancak Teşvik Belgesine Bağlanmamış Yatırımlara İlişkin Makine ve Teçhizat İthalinde Gümrük Vergisi Muafiyeti Uygulaması	30
17.2. Katma Değer Vergisi İstisnası	31

17.3. Faiz Desteği	32
17.3.1. Faiz Desteğinin Genel Esasları	32
17.3.2. Finansal Kiralama Şirketleri Aracılığıyla Gerçekleştirilecek Olan Yatırımlarda Faiz Desteği	33
17.3.3. Proje Bazında Bütçe Kaynaklarından Karşılanabilecek Yatırım Kredisi İçin Faiz Desteği Tutarı	33
17.3.4. Döviz Kredisi ile Gerçekleştirilecek Yatırımlarda Faiz Desteği	34
17.3.5. Faiz Desteğinden Yararlanabilmek İçin Gerekli Bir Şart	34
17.3.6. Faiz Desteğinden Faydalanmak İçin Başvuruda Bulunulacak Bankanın Belirlenmesi	34
17.3.7. Bazı Makine ve Teçhizat ve Bazı Kurum ve Kuruluşlarda Faiz Desteği Uygulaması	35
17.3.8. Aynı Teşvik Belgesine Yönelik Olarak Birden Fazla Destek Taleplerine İlişkin Uygulama Esasları	35
17.3.9. Kredilerin Faiz, Kâr Payı veya Ana Paralarının Firma Tarafından İtfa Planlarında Belirtilen Sürelerde İlk Defa Geri Ödenmemesi Hâlinde Yapılması Gereken İŞlemler	36
17.3.10. Teşvik Belgesi Kapsamı Yatırımın Başka Bir Yatırımcıya Devredilmesi Durumunda Yapılması Gereken İŞlemler	37
17.3.11. Teşvik Belgesinin İptal Edilmesi Hâlinde Yapılması Gereken İŞlemler	37
17.3.12. Aracı Kuruma Ait Mükellefiyetler	37
17.3.13. Hazine Müsteşarlığının Bağlı Olduğu Bakan'a Bu B.K.K. ile Verilen Yetkiler	38
17.4. Sigorta Primi İŞveren Hissesi Desteği	38
17.4.1. Büyük Ölçekli Yatırımlar İle Bölgesel Uygulama Kapsamında Desteklenen Yatırımlarda Sigorta Primi İŞveren Hissesi Desteği Uygulaması	39
17.4.2. 5084 Sayılı Kanun Kapsamındaki Desteklerden Yararlanmakta Olan İŞletmeler İçin Sigorta Primi İŞveren Hissesi Desteği Uygulaması	40
17.4.3. Sigorta Primi İŞveren Hissesi Desteğinden Yararlanmak İçin İŞverenlerin Yapmak Zorunda Oldukları İŞlemler	40
17.4.4. Sigorta Primi İŞveren Hissesi Desteğinin Uygulamasının Başlangıcının Belirlenmesi	41
17.4.5. Sigorta Primi İŞveren Hissesi Desteğinin Uygulanması İle İlgili İŞlemleri Yürütecek Kurum	41

17.4.6. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği İle İlgili Olarak Hazine Müsteşarlığınca Yapılacak İşlemler	.41
17.4.7. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği İle İlgili Olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca Yapılacak İşlemler	.42
17.5. Vergi İndirimi	.43
17.5.1. Vergi İndiriminin Esasları	.43
17.5.2. İndirimli Vergi Uygulamasına Devam Edilecek Süre	.44
17.5.3. Arazi, Arsa, Royalti, Yedek Parça ve Amortismanına Tâbi Olmayan Diğer Harcamaların İndirimli Vergi Uygulaması Karşısındaki Durumu	.45
17.5.4. İndirimli Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi Uygulamasından Yararlanamayacak Olan Bazı Yatırımlar	.45
17.5.5. İndirimli Oranların Uygulama Alanı	.45
17.6. Yatırım Yeri Tahsisi	.46
17.7. Tekstil, Konfeksiyon ve Hazır Giyim, Deri ve Deri Mamulleri Sektörlerine Yönelik Taşınma Desteği	.46
17.7.1. Vergi ve Diğer Teşvik Unsurları	.47
17.7.2. Taşınma Giderlerinin Durumu	.47
17.7.3. 5084 Sayılı Kanun Kapsamı Desteklerden Yararlanmakta Olanların Durumu	.48
17.7.4. Tekstil, Konfeksiyon ve Hazır Giyim, Deri ve Deri Mamulleri Sektörlerinde Stopaj Teşviki	.48
18. ODALARCA YAPILACAK İŞLEMLER	.48
19. BÜTÇEDEN YAPILACAK ÖDEMELER	.49
19.1. Bütçeden Yapılacak Ödemeler	.49
19.2. Bütçeden Yapılacak Ödemeler İçin Gerekli Olan Belgeler	.50
20. İTHAL VE YERLİ MAKİNE VE TEÇHİZAT LİSTESİ DEĞİŞİKLİĞİ TALEPLERİ	.51
21. TEŞVİK BELGESİNİN REVİZESİ	.51
22. YATIRIM KONUSU DEĞİŞİKLİĞİ	.52
23. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİ	.53

İKİNCİ BÖLÜM
DEVİR, SATIŞ, İHRAÇ VE KİRALAMA İŞLEMLERİ

1. GENEL ESASLAR	56
2. DEVİR, SATIŞ, İHRAÇ VE KİRALANMA İLE İLGİLİ TEMEL PRENSİPLER	56
3. MAKİNE VE TEÇHİZATIN İZİNSİZ SATILMASI DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER	57
4. TAMAMLAMA VİZESİ YAPILMAYAN TEŞVİK BELGELİ MAKİNE VE TEÇHİZATIN SATIŞ TALEBİNE İLİŞKİN MÜRACAATLARDA İSTENECEK BELGELER	58
5. MAKİNE VE TEÇHİZATIN DİĞER BİR YATIRIMCIYA GEÇİCİ OLARAK VERİLMESİ VEYA KİRALANMASI HALİNDE YAPILACAK İŞLEMLER	58
6. TAMAMLAMA VİZESİNİN YAPTIRILMASI İLE İLGİLİ BAZI HUSUSLAR	59
7. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMI YATIRIMLARIN TÜMÜYLE SATIŞINA İLİŞKİN ESASLAR	59
8. TAMAMLAMA VİZESİ YAPILIP YAPILMADIĞINA BAKILMAKSIZIN BEŞ YILLIK SÜREYİ DOLDURMAMIŞ MAKİNE VE TEÇHİZAT BULUNAN YATIRIMLARIN DEVRİ	59
9. FİRMALARIN CEBRÎ İCRA TAKİPLERİNE KONU OLMASI VEYA İFLAS MASASINA GİRMESİ DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER	60
10. YATIRIMCI FİRMANIN TASFİYEEYE GİRMESİ DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YATIRIMLARIN NAKLİ, YATIRIMIN SÜRESİ, TAMAMLAMA
VİZESİ VE MEVZUAT GEREĞİNCE GÖREV VERİLEN KURUM
VE KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1. YATIRIMLARIN NAKLİ 61
2. YATIRIMIN SÜRESİ VE TAMAMLAMA VİZESİ 62
3. GÖREV VERİLEN KURUM VE KURULUŞLARIN
YÜKÜMLÜLÜKLERİ 66

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
2009/15199 SAYILI B.K.K. VE 2009/1 SAYILI
TEBLİĞE İLİŞKİN ÇEŞİTLİ HUSUSLARIN ANALİZİ

1. BELGE ZAYİİ DURUMUNDA YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER ..68
2. MÜCBİR SEBEP VE FEVKALADE HAL DURUMLARI 68
3. YATIRIMLARIN TAKİBİ, KONTROLÜ VE
MÜEYYİDE UYGULANMASI 69
4. UYGULAMAYA İLİŞKİN ESASLAR 70
5. DÜZENLEME YETKİSİ 71
6. SONUÇLANDIRILMAMIŞ MÜRACAATLARIN AKİBETİ 71
7. DAHA ÖNCEKİ KARARLARA İLİŞKİN UYGULAMA 72
8. İHTİLAFLI DURUMLAR 74
9. 28/08/2006 TARİHLİ VE 2006/10921 SAYILI KARARA
GÖRE DÜZENLENEN TEŞVİK BELGELERİ KAPSAMI
YATIRIMLAR İÇİN FAİZ DESTEĞİ ÖDEMELERİNİN DURUMU ...74
- SONUÇ 75

GİRİŞ

Yatırım gelişmekte olan ÷lkelerdeki kalkınmanın en önemli aracıdır. Altyapı yatırımlarının beklenen seviyede olmadığı bu ÷lkelerde gerek altyapı yatırımları gerekse doğrudan üretime yönelik yatırımlar sürdürülebilir bir kalkınma için zorunludur. Gelişmekte olan ÷lkelerin her yıl belirli bir oranda büyüme sağlamaları kalkınma planlarının temelini teşkil etmektedir.

Kalkınmanın dayanağı olan **“yatırım”** terimi diğer açıdan sosyal bir kavramdır. Şöyle ki yatırım seviyesinin belirli bir noktaya çıkarılması gelişmekte olan ÷lkelerde sosyal sorunları da beraberinde getirecektir. Unutulmamalıdır ki yatırım demek istihdam demektir. İstihdam ise işsizlerin yeni ve istedikleri işlerde çalışabilmesi anlamına gelmektedir.

Gelişmekte olan ÷lkelerde yatırımlar önemli bir yere sahip olduğu için yatırımların artırılması için **“devlet yardımları”** politikası uygulanmaktadır. Gelişmekte olan ÷lkelerde yatırımların belirli bir seviyeye çıkarılması ve özellikle belirli sektörlerle yapılacak yatırımların artırılması devlet yardımlarına bağılıdır. Bu noktada özel girişimcilerin belirli alanlara ve bölgelere yatırım yapmasını beklemek rasyonel bir davranış olmayacaktır.

Devlet yardımları teşvik politikasının genel çerçevesini çizmektedir. Teşvik politikaları doğrudan veya dolaylı teşvikler olmak üzere iki noktada analiz edilebilir. Diğer yandan yabancı yatırımcılar söz konusu olduğunda teşvik politikalarının doğrudan veya dolaylı yatırımlara yönelik teşvik politikası olmak üzere iki ayağı bulunmaktadır. Yabancı yatırımlar açısından devlet tarafından verilen doğrudan veya dolaylı teşvikler doğrudan yatırımların artırılmasına yöneliktir.

Yerli yatırımcılara verilen teşviklerde doğrudan parasal destekler ve arazi sağlanması ve enerji desteği gibi dolaylı desteklerden oluşmaktadır.

Gerek yerli gerekse yabancı yatırımcılar tarafından yapılacak doğru dan yatırımların gelişmekte olan ülkelerdeki önemine binaen Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler ile uluslararası anlaşmalara uygun olarak, tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek, üretimi ve istihdamı artırmak, yatırım eğiliminin devamlılığını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, uluslararası rekabet gücünü artıracak teknoloji ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımları özendirme, doğrudan yabancı yatırımları artırmak, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermek, çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek amacıyla 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (B.K.K.)¹ hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Söz konusu kararname özellikle gelişmekte olan ülkelerde sermaye birikimini artırmayı amaçlamaktadır Yapılacak yatırımlar diğer yandan sosyal refahın artmasını da sağlayacaktır Yatırımların öngörülen sektörlere ve bölgelere yapılması halinde ise kalkınma hukuku açısından bölgesel yatırım farklılıkları da azalacaktır Bu ise gelir dağılımında adalet anlamına gelecektir

Tasarrufların katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirilmesi ve bu sayede cari açığın azaltılması amacıyla yürürlüğe konulmuş olan bu kararname Türkiye'nin iktisadî kalkınmasında önemli bir yer teşkil edecektir. Özellikle bölgesel kalkınma farklılıklarının giderilmesi

---

¹ 16.07.2009 tarih ve 27290 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

gelişmekte olan ülkelerde önemli bir kalkınma politikası aracı haline gelmiştir. Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uyum çerçevesinde gelişmekte olan ülkelerin bu doğrultuda mevzuatlarını revize etmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu kararnamenin titizlikle analiz edilmesi ve uygulamada karşılaşılan problemler doğrultusunda revize edilmesi gerekmektedir.

Bu kararnamenin önemli bir amacı da doğrudan yabancı yatırımların artırılmasıdır. Ülkemizdeki iç tasarrufların yetersizliği iktisadî kalkınmamızın ve dövize olan ihtiyacımızın karşılanmasında yabancı doğrudan yatırımlara olan ihtiyacımız kaçınılmaz olarak artırmak tadır. Dolayısıyla bu kararname bu tür yatırımlara yönelik hükümler de içermektedir.

İç tasarrufların yerli yatırımlar kanalıyla artırılması için ise öncelikle bölgesel gelişmişlik farklılıklarının ortadan kaldırılması ve araştırma ve geliştirme yatırımlarının artırılması ile mümkün olabilecektir. Bu kararnamede bu tür yatırımlara yönelik düzenlemelerde yer almaktadır.

Bu çalışmamızda 2009/15199 sayılı B.K.K. ve bu Karara istinaden yayımlanmış olan 2009/1 sayılı Tebliğ² analiz edilecektir. Bu mevzuat düzenlemeleri kapsamında yatırımlarda devlet yardımları hakkındaki mevzuat uyarınca yerli ve yabancı yatırımcıların (mükelleflerin) yararlanabileceği devlet destekleri irdelenecektir. Ayrıca; doğrudan yabancı yatırımların ve araştırma ve geliştirme yatırımlarının artırılması ve diğer bazı hususlar noktasında yapılması gereken birkaç düzenleme de bu çalışmamızda analiz edilecektir.

---

² 28.07.2009 tarih ve 27302 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

BİRİNCİ BÖLÜM

YATIRIM BÖLGELERİ³, DESTEK UNSURLARI VE 2009/15999 SAYILI KARARDAKİ DESTEK UNSURLARINDAN YARARLANABİLMENİN ŞARTLARI

1. 2009/15199 SAYILI KARARNAMENİN UYGULANACAĞI BÖLGELER

2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında yerli veya yabancı yatırımlara sağlanacak olan yatırım desteklerinin uygulanması açısından 28/8/2002 tarihli ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yer alan İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması - Düzey 2 bölgeleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri dikkate alınarak sınıflandırılmak suretiyle dört gruba ayrılmış olup, bu sınıflandırma söz konusu B.K.K.'nda Ek:1 olarak yer almaktadır.

2009/15199 sayılı B.K.K.'nda ayrıca bölgesel desteklerden yararlanacak yatırım konuları her bir il grubunun yatırım potansiyeli ve rekabet gücü dikkate alınmak suretiyle söz konusu B.K.K.'nın ekinde (Ek: 2'de) gösterildiği şekilde belirlenmiştir.

2009/15199 sayılı B.K.K.'nın üç numaralı ekinde (Ek:3te) ise Büyük Ölçekli Yatırımlar ve bu yatırımlar için asgari sabit yatırım tutarları belirlenmiştir. B.K.K.'na ekli Ek:3'te belirtilmiş olan **“büyük ölçekli yatırım”** 13/06/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar

---

³ **“Yatırım bölgeleri”** ifadesi 2009/15199 sayılı B.K.K.'nın uygulanacağı bölgeleri ifade etmektedir.

Vergisi Kanununun (K.V.K.'nun) 18/02/2009 tarihli ve 5838 sayılı Kanunun⁴ 9'uncu maddesi ile değişik 32/A maddesinde belirtilen 50 Milyon Türk Lirasının üzerindeki yatırımları ifade etmektedir B.K.K.'nın 2'nci maddesinde ise büyük ölçekli yatırım kavramının; "5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32/A maddesinde belirtilen 50 milyon Türk Lirasının üzerindeki yatırımlardan ek-3'te yer alan listede belirtilen yatırımları," ifade ettiği belirtilmiştir.

2009/15199 sayılı B.K.K.'nın dört numaralı ekinde de genel teşvik sisteminden teşvik edilmeyecek veya teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları belirlenmiştir Bu ekte yer alan yatırımlar tek tek sayılmak suretiyle belirlenmiştir. Bu nedenle teşvik edilmeyecek yatırımların belirlenmesinde ve teşviki belirli şartlara bağlanmış yatırımlar açısından söz konusu şartların belirlenmesi amacıyla söz konusu Ek: 4'ün bu kapsamda analize tabi tutulması gereklidir.

2. BÖLGESEL AYRIM YAPILMAKSIZIN GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ İLE KATMA DEĞER VERGİSİ (KDV) İSTİSNASINDAN YARARLANACAK YATIRIMLAR

2009/15199 sayılı B.K.K.'nın 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrası ve 2009/1 sayılı Tebliğin 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına göre 2009/15199 sayılı Karara ekli Ek-4'teki listede yer alan; teşvik edilmeyecek yatırım konuları ile aranan şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, söz konusu Kararnamenin 4'üncü maddesinde belirtilen asgarî sabit yatırım tutarının üzerindeki tüm yatırımlar, bölgesel ayırım yapılmaksızın gümrük vergisi muafiyeti ile katma değer vergisi (KDV) istisnasından yararlanacaklardır

---

⁴ 28.02.2009 tarih ve 27155 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır

3. BÖLGESEL DESTEKLERDEN YARARLANACAK OLAN YATIRIMLARA SAĞLANAN DİĞER DESTEK UNSURLARI

Söz konusu B.K.K.'nın 3'üncü maddesinin 2'nci bendine göre bölgesel desteklerden yararlanacak olan yatırımlara gümrük vergisi muafiyeti ile katma değer vergisi istisnası desteği verilmiştir. Buna ilave olarak B.K.K.'nın 3'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına ve 2009/1 sayılı Tebliğin 10'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlara aşağıdaki destekler sağlanacaktır:

3.1. I. ve II. Bölgelerde Yapılacak Yatırımlara Sağlanacak Destek Unsurları

- 1- Vergi indirimi,
- 2- 31.12.2010 tarihine kadar yatırıma başlanılması⁵ halinde sigorta primi işveren hissesi desteği,
- 3- Yatırım yeri tahsisi.

3.2. III. ve IV. Bölgelerde Yapılacak Yatırımlara Sağlanacak Destek Unsurları

- 1- Vergi indirimi,
- 2- Sigorta primi işveren hissesi desteği,
- 3- Yatırım yeri tahsisi,
- 4- Faiz desteği.

---

⁵ Bu hüküm 2009/1 sayılı Tebliğe getirilmiştir. Tebliğin 10'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasındaki açıklamaya göre I. ve II. bölgelerde sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmek için yatırımcıların 31.12.2010 tarihinden önce yatırıma başlamaları gerekmektedir.

4. BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLARA SAĞLANACAK DESTEKLER

Büyük ölçekli yatırımlara sağlanacak olan destek unsurlarına geçmeden önce “büyük ölçekli yatırım” kavramına açıklık getirmek gerekmektedir. Daha öncede belirttiğimiz gibi büyük ölçekli yatırım B.K.K.’na ekli Ek:3’teki dipnottaki tanıma göre 13/06/2006 tarihli ve 5520 sayılı K.V.K.’nun 18/02/2009 tarihli ve 5838 sayılı Kanununun 9’uncu maddesi ile değişik 32/A maddesinde belirtilen 50 Milyon Türk Lirasının üzerindeki yatırımları ifade etmektedir

Söz konusu Kararnamenin 3’üncü maddesinin 4’üncü bendi ve 2009/1 sayılı Tebliğin 10’uncu maddesinin 3’üncü fıkrası hükmüne göre büyük ölçekli yatırımlar aşağıdaki destek unsurlarından yararlanabilecektir:

- 1- Gümrük vergisi muafiyeti,
- 2- KDV istisnası,
- 3- Vergi indirimi,
- 4- Sigorta primi işveren hissesi desteği,
- 5- Yatırım yeri tahsisi.

Ancak I. ve II. Bölgelerde yapılacak büyük ölçekli yatırımların sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmesi için 31.12.2010 tarihinden önce yatırıma başlanması gerekmektedir

5. AR-GE VE ÇEVRE YATIRIMLARINA SAĞLANACAK DESTEKLER

2009/1 sayılı Tebliğin 10'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına göre Ar-Ge ve çevre yatırımları aşağıdaki destek unsurlarından yararlanabilecektir:

- 1- Gümrük vergisi muafiyeti,
- 2- KDV istisnası,
- 3- Faiz desteği.

6. DESTEK UNSURLARINDAN YARARLANABİLMENİN ŞARTLARI

Söz konusu B.K.K.'nin 3'üncü maddesinin (5) numaralı bent hükmüne göre bu kararname kapsamında yapılacak olan yatırımların bu Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanabilmesi için aşağıdaki iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartlar şunlardır:

- 1- Makro ekonomik programlar, arz-talep dengesi, sektörel, malî ve teknik değerlendirmeler çerçevesinde projenin uygun görülmesi.
- 2- Teşvik belgesi düzenlenmesi.

Kanaatimize göre Türkiye'deki yatırım ortamını canlandırmak ve belirli sektörlerdeki yatırımlarda bir ivme sağlamak üzere özellikle bu kararname kapsamında “büyük ölçekli yatırım” olarak nitelendirilen yatırımlar için teşvik belgesi aran-

masına gerek olmamalıdır⁶. Bunun için Hazine Müsteşarlığına bilgi verilmesi yeterli görülmelidir. En azında söz konusu Kararnamenin Ek: 3 listesinde 7, 8, 9, 10 ve 11 sıra numarası ile belirlenen ve katma değeri yüksek olan elektronik sanayi yatırımları, tıbbi alet, hassas ve optik aletler imalatı yatırımları, ilaç üretimi yatırımları, hava ve uzay taşıtları imalatı yatırımları ile makine imalatı yatırımları için teşvik belgesi aranması uygulamasına son verilmesi gereklidir.

Aynı şekilde Türkiye'nin tekrar bir tarım ülkesi haline getirilmesi için tarım sektöründe önemli ölçüde labaratuvar çalışmalarına gerek bulunmaktadır. Özellikle organik tarım üretimi için bu çalışmalar hayati bir önem arz etmektedir. Bu kapsamda organik tarım yatırımlarına yönelik olarak yapılacak labaratuvar yatırımlarının da "büyük ölçekli yatırım" kapsamına alınması ve bu yatırımlar için gerek teşvik belgesi aranması uygulamasına son verilmesi gerekse bu tür yatırımlar için K.VK.'nda düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

7. TEŞVİK BELGESİNİN MAHİYETİ

2009/1 sayılı Tebliğin 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre "**teşvik belgesi**", yatırımın karakteristik değerlerini ihtiva eden, yatırımın bu değerler ve tespit edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi halinde üzerinde kayıtlı destek unsurlarından istifade imkân

---

⁶ Bu tür yatırımlar özellikle çok uluslu yabancı sermayeli şirketler tarafından gerçekleştirilmektedir. 4875 sayılı Kanun ile yabancı şirketlerin Türkiye'de yatırım yapmak için daha önceden Hazine Müsteşarlığından almaları gereken izin sistemi kaldırılmıştır Bu şekilde söz konusu Kanunla yapılan düzenleme radikal bir düzenleme olarak değerlendirilebilir. Aynı şekilde Türkiye'nin belirli bir yatırım ortamını sağlaması için özellikle belirli yatırımlar açısından teşvik belgesi alma uygulamasının kaldırılmasının gerektiğini düşünüyorum.

nı sağlayan, 2009/15199 sayılı B.K.K.'nin amaçları doğrultusunda gerçekteştirilecek yatırımlar için düzenlenen belgedir.

2009/1 sayılı Tebliğin 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre ise teşvik belgesinin düzenlenmiş olması teşvik belgesi kapsamında gerçekteştirilecek yatırımlarla ilgili olarak diğer mevzuat gereği diğer kamu kurum ve kuruluşlarından alınması gerekli izin ve ruhsat gibi belgelerin verilmesi gerekliliğine mesnet teşkil etmeyeceği gibi söz konusu belgelerin temin edilmesi gerekliliğini de ortadan kaldırmayacaktır.

8. FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN DURUMU

Söz konusu B.K.K.'nin 3'üncü maddesinin (6) numaralı bent hükmüne göre finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekteştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

Diğer yandan finansal kiralama şeklinde yatırım yapan yatırımcıların mükellefiyetlerini yerine getirmemesi hâlinde uygulanacak olan müeyyidelerden finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata tekkabül eden bölümü kısmen veya tamamen finansal kiralama şirketlerine de uygulanacaktır.

9. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINA ALINMASI MÜMKÜN OLMAYAN YATIRIM HARCAMALARI

B.K.K.'nin 3'üncü maddesinin 7'nci bendine göre teşvik belgesi düzenlenmesine yönelik müracaat tarihinden önce gerçekteştirilmiş bulunan yatırım harcamalarının teşvik belgesi kapsamına alınması mümkün değildir.

2009/1 sayılı Tebliğin 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasındaki açıklama göre ise tamamlanmış yatırımlar ile müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 9'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre aşağıdaki kalemlere yapılacak yatırımlar teşvik belgeleri kapsamında değerlendirilemeyecektir:

- 1- 2009/15199 sayılı Kararın 6'ncı maddesi birinci fıkrasında belirtilenler hariç olmak üzere ham madde, ara malı ve işletme malzemesi,
- 2- Kullanılmış yerli makine ve teçhizat,
- 3- Arazi tipi olanlar dahil otomobil, minibüs vb. binek araçları, porselenden, seramikten ve camdan mamul sofras ve mutfak eşyası,
- 4- Ulusal çapta yayım yapan günlük gazete basım hizmetlerine yönelik teşvik belgeleri hariç diğer teşvik belgeleri kapsamında baskı⁷, basım ve matbaa makineleri.

2009/1 sayılı Tebliğin 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre aşağıdaki malzemeler teşvik belgeleri kapsamına dahil edilmez:

- 1- Gıda ürünleri ve içecek imalatı ile entegre hayvancılık yatırımlarında; kamyon, kamyonet, frigorifik kamyon, frigorifik kasa, soğutucu ünite, çekici, kamyon kasası ve kamyonet kasası,

---

⁷ 20 Ağustos 2009 tarih ve 27325 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/2 sayılı Tebliğ ile "baskı" ibaresi iptal edilmiştir.

2- Havayolu taşımacılık hizmetlerine yönelik yatırımlar dışındaki diğer yatırımlar için uçak ve helikopter

2009/1 sayılı Tebliğin 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasındaki bir diğer açıklamaya göre ise diğer yatırım konularında ise sektörel özellikler dikkate alınarak teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyecek harcamalar belirlenecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 9'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına göre yerli ve yabancı yatırımcılar tarafından teşvik belgelerine ait ithal ve yerli listelerde hiçbir surette inşaat malzemelerine yer verilmeyecektir.

10. 2009/15199 SAYILI KARARNAME KAPSAMINDA DESTEK UNSURLARINDAN FAYDALANMAK İÇİN MÜRACAAT EDEBİLECEK GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER

2009/1 sayılı Tebliğin 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesi düzenlenebilmesi için gerçek kişiler, adi ortaklıklar, sermaye şirketleri, kooperatifler, iş ortaklıkları, kamu kurum ve kuruluşları (genel ve özel bütçeli kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların sermaye bileşimindeki hisse oranları %50'yi geçen kurum ve kuruluşlar) ve kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler ve vakıflar ile yurt dışındaki yabancı şirketlerin Türkiye'deki şubeleri müracaat edebileceklerdir.

2009/1 sayılı Tebliğin 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre ise kurulacak şirketler adına yapılacak teşvik belgesi talepleri dikkate alınmayacaktır.

Söz konusu Kararnamenin 1'inci maddesine göre bu kararın önemli amaçlarından bir tanesi de Türkiye'deki doğrudan yabancı yatırımları

rımları artırmaktır Bu çerçevede kanunî ve iş merkezi yurt dışında bulunan yabancı kurumlarca ve yurt dışında çok uluslu olsun olmasın yabancı kurumlarca açılan şubelerce Türkiye’de açılan şubeler de bu kararnamedeki şartları taşıması kaydıyla destek unsurlarından yararlanabilecektir.

Nitekim 2009/1 sayılı Tebliğin 4’üncü maddesinde açık bir şekilde **“yurt dışındaki yabancı sermayeli şirketlerin”** Türkiye’deki şubelerinin teşvik belgesi almak için müracaat edebilecekleri belirtilmiştir.

Bu yönüyle 2009/1 sayılı Tebliğ ile 4875 sayılı Kanunda düzenlenmiş olan “yerli ve yabancı sermayenin eşit muamele görmesi” kuralına riayet edilmiştir. Aksi bir uygulamanın Türkiye’deki doğrudan yabancı sermaye yatırımları üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır.

11. DESTEK UNSURLARINDAN YARARLANACAK OLAN YATIRIMLARDA YATIRIM TUTARLARI VE ASGARİ KAPASİTELER

2009/1 sayılı Tebliğin 20 Ağustos 2009 tarih ve 27325 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan 2009/2 sayılı Tebliğle değişik 5’inci maddesine göre bu Kararname kapsamında yapılacak olan yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgarî sabit yatırım tutarının bu kararname ile belirlenmiş olan I. ve II. bölgelerde bir milyon Türk Lirası, III. ve IV. bölgelerde ise beşyüzbin Türk Lirası tutarında olması gerekmektedir. Ancak, büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel yatırımlar ile genel teşvik sisteminden yararlanacak yatırımların 2009/15199 sayılı Kararın eki listelerde yer alan yukarıdaki tutarlarının üzerindeki asgarî sabit yatırım tutarı ve/veya asgarî kapasite şartını sağlaması gerekmektedir.

Söz konusu Tebliğin 5'inci maddesinin 2'nci bendine göre finansal kiralama şirketleri aracılığıyla yapılacak yatırımlarda ise finansal kiralamaya konu makine ve teçhizatlara ait toplam yatırım tutarının her bir finansal kiralama şirketi için asgarî 200 bin (ikiyüzbin) Türk Lirası olması gerekmektedir.

Bu B.K.K.'nın söz konusu maddesindeki bir başka düzenlemeye göre ise bu B.K.K.'nın 12'nci maddesi kapsamında "*tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamülleri sektörlerine taşınma desteği*"nden yararlanacak tesisler için asgarî sabit yatırım tutarı aranmayacaktır. **Ancak 2009/1 sayılı Tebliğde yer alan düzenleme uyarınca bu tesislerde taşınacak yerde asgari 50 kişilik istihdam şartının sağlanması ger eklidir.**

12. MÜRACAAT USULLERİ

Bu kanun kapsamındaki destek unsurlarından faydalanmak için teşvik belgesi almak üzere Hazine Müsteşarlığına müracaat edilecektir. Hazine Müsteşarlığına yapılacak müracaatların; yabancı sermayeli şirket ve şubelerce gerçekleştirilecek yatırımlar için Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne, diğer bütün yatırımlar için Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğüne yapılması gerekmektedir.

Ancak; bazı yatırımlar için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı sanayi odalarına müracaat edilmesi de mümkündür. Diğer bir ifadeyle yabancı sermayeli yatırımlar, büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel uygulamalar kapsamındaki yatırımlar ile araştırma ve geliştirme ile çevre yatırımları hariç olmak üzere sabit yatırım tutarı 8 Milyon (sekizmilyon) Türk Lirasını aşmayan ve 2009/1 sayılı Tebliğe ekli Ek: 3'teki imalat sanayi yatırımları için firmanın (yatırımcının) tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine (TOBB'a) bağlı sanayi odalarına da müracaat edilebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasına göre 2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında düzenlenen teşvik belgelerinin geçerlilik süresi içerisinde işlemlerle ilgili müracaatlar, teşvik belgesi müracaatını değerlendiren ilgili kuruma yapılacaktır Müracaatlar 2009/1 sayılı Tebliğde belirtilen esaslar çerçevesinde değerlendirilerek ilgili merci tarafından sonuçlandırılacaktır Ancak, kullanılmış komple tesis ithal izni, devir, satış, ihraç, kiralama ve yatırımcı talebine istinaden yapılan iptaller dışındaki teşvik belgesi iptali işlemlerine ilişkin müracaatlar ile yatırım konusu değişikliği ve yatırımın nakli konusundaki talepler Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak sonuçlandırılacaktır

2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında yapılacak yatırımlar için bu kararnamede belirtilen teşvik unsurlarından yararlanabilmek için yatırımcıların teşvik belgesine sahip olması gerekmektedir Dolayısıyla yerli ve/veya yabancı yatırımcıların bu kararnamedeki destek unsurlarından yararlanabilmesi için teşvik belgesi alması zorunludur. Teşvik belgesi yukarıda da belirttiğim gibi Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı sanayi odaları tarafından verilmektedir. Ve söz konusu kurumlar tarafından teşvik belgesi verilebilmesi için aşağıdaki bilgi ve belgelerle Hazine Müsteşarlığına ve ilgili sanayi odalarına müracaat edilmesi gerekmektedir

- 1- Yatırımcıyı temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalı müracaat dilekçesi,
- 2- Yatırımı gerçekleştirecek şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilere ait noter tasdikli imza sirküleri,
- 3- Şirketin sermaye yapısı, sermaye miktarı ve faaliyet konuları açısından nihâî durumunu gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi aslı veya noterden veya sicil merciinden tasdikli örneği,

4- Bu Karara istinaden çıkarılacak tebliğde (2009/1 sayılıTebliğ Ek:1'deki şekilde) yer alan örneğe uygun olarak hazırlanmış her sayfası yatırımcıyı temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalı ve kaşeli bir nüsha Yatırım Bilgi Formu ile eki bilgi ve belgeler,

5- Müsteşarlığa yapılacak müracaatlarda; dört yüz Türk Lirası tutarındaki meblağın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki muhasebe birimi hesabına yatırıldığına dair makbuzun ikinci nüshası, sanayi odalarına yapılacak müracaatlarda; yukarıda belirtilen meblağın yüz Türk Lirası tutarındaki kısmının ilgili sanayi odasının hesabına yatırıldığını gösterir makbuz nüshası ile bakiye kısmının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki muhasebe birimi hesabına yatırıldığına dair makbuzun ikinci nüshası,

6- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idarî para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına ve yapılandırmanın bozulmadığına dair Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili birimlerinden alınacak yazının aslı,

7- 2872 sayılı Çevre Kanununa istinaden, sadece ÇED Yönetmeliği eki listelerde yer alan “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı” şartı aranması gereken yatırım konuları için Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan alınan Karar ve/veya Karara ilişkin yazı.

Diğer yandan 2009/15199 sayılı B.K.K.'nın 5'inci maddesinin 5'inci bendine göre Hazine Müsteşarlığı, gerekli görülen hâllerde ilave bilgi ve yatırımın konusuna bağlı olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınmış görüş, izin, ruhsat ve benzeri belgeleri istemeye de yetkilidir.

Teşvik belgesi için müracaat esnasında başvuru ücreti kabilinde olmak üzere yerli ve/veya yabancı yatırımcıların belirli bir tutarı ilgili idareye yatırması zorunludur. Bu kapsamda olmak üzere Hazine Müsteşarlığından teşvik belgesi almak için başvuracak olan yatırımcıların bütçeye irat kaydedilmek üzere Merkez Bankası nezdinde Hazine Müsteşarlığı İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesabına dört yüz Türk Lirası, sanayi odalarına yapılacak müracaatlarda ise Hazine Müsteşarlığı İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesabına üç yüz Türk Lirası ile birlikte ilgili sanayi odası hesabına da yüz Türk Lirası yatırılması zorunludur. Aynı zamanda bu meblağların daha sonradan hiçbir surette (teşvik unsurlarından yararlanması uygun görülmeyen projeler dahil) iade edilmesi de mümkün değildir.

Teşvik belgesi almak isteyen yatırımcıların bunun için sanayi odasına başvurması halinde başvuru esnasında sanayi odası hesabına yatırılacak olan yüz Türk Lirası ve Tebliğle belirlenen **“tamamlama ekspertiz ücretleri”** dışında, teşvik belgesi ile ilgili herhangi bir ücret ödeme zorunlulukları bulunmamaktadır. Bu kapsamda yatırımcıların bu hususa dikkat etmeleri gerekmektedir.

13. TEŞVİK BELGESİ MÜRACAATININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2009/1 sayılı Tebliğin 8’inci maddesinin 1’inci fıkrasına göre teşvik belgesi düzenlenmesi talep edilen yatırım projelerinin, makro ekonomik politikalar, arz-talep dengesi, sektörel, mali ve teknik yönden yapılacak değerlendirme ve gerektiğinde ilgili kurum, kurul ve kuruluşlardan alınacak görüşler sonucunda uygun bulunması halinde, yatırıma ait teşvik belgesi, döviz ve kredi kullanım formu ile ithal ve yerli makine ve teçhizat listeleri Hazine Müsteşarlığı tarafından onaylanacaktır.

2009/15199 sayılı B.K.K.'nın 5'inci maddesinin 4'üncü bendine göre sanayi odalarına yatırım teşvik belgesi almak için başvuran yerli ve/veya yatırımcıların müracaatlarını değerlendirmek suretiyle değerlendirme sonuçlarını, ilgili odalarının bu Karara istinaden çıkarılacak Tebliğle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde Hazine Müsteşarlığına iletmesi zorunludur. Bu durumda ancak ve ancak Hazine Müsteşarlığının yapacağı nihai değerlendirme sonucunda uygun görülen yatırım projeleri için yatırımcı adına teşvik belgesi düzenlenecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 8'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre sanayi odalarına yapılan müracaatlarla ilgili olarak sanayi odaları, yapılan değerlendirme sonucunda uygun görülen yatırım projeleri için aşağıdaki bilgi ve belgeleri Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğüne göndermek zorundadırlar:

- 1- Yapılan müracaata istinaden düzenlenen ve sanayi odası yetkililerinin paraf ve imzalarını haiz yatırım projesi değerlendirme formunu,
- 2- Sanayi odasınınca onaylı üçer nüsha ithal ve yerli makine ve teçhizat listelerini,
- 3- Sanayi odası yetkililerinin parafını haiz üç nüsha teşvik belgesini,
- 4- Yatırımcı adı/unvanı kayıtlı döviz ve kredi kullanım formunu.

Sonuç olarak; Hazine Müsteşarlığınca da uygun görülen yatırımlara ilişkin teşvik belgeleri onaylanarak iki nüshası ilgili sanayi odasına gönderilecektir. Sanayi odasınınca teşvik belgesinin aslı yatırımcıya verilecek, diğer nüshası ise muhafaza edilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 8'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre sanayi odasında yapılan değerlendirme sonucunda uygun görülmeyen yatırım projeleri ile ilgili ihtilafli durumlarda Hazine Müsteşarlığının görüşü doğrultusunda işlem yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre yatırım bilgi formunda yer alan, teşvik belgesini düzenlemeye mesnet teşkil edecek bilgilerin eksik ve/veya çelişkili olması halinde, yatırımcının müracaatı değerlendirmeye alınmayacaktır. Bu durumun giderilmesine yönelik müracaatlar, müracaat anında yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 8'inci maddesinin 5'inci fıkrasına göre yatırım bilgi formunda ibraz edilen bilgi ve belgelerin varlığı ile muhteviyatı itibarıyla doğruluğundan yatırımcılar sorumlu olup, yatırımın herhangi bir aşamasında aksinin tespiti halinde, Hazine Müsteşarlığı teşvik belgesi iptal edilebileceği gibi kısmi müeyyideler de uygulanabilecektir.

14. YATIRIMA BAŞLAMA

2009/1 sayılı Tebliğin 11'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesinde öngörülen yatırıma başlama tarihi teşvik belgesi için Hazine Müsteşarlığına veya sanayi odasına müracaat tarihi olup, yatırıma başlanıldığının kabul edilebilmesi için, arazi-arsa alımı, altyapının hazırlanması, inşaat başlama, makine ve teçhizat temini gibi harcamalardan bir veya birkaçının gerçekleştirilmesi şarttır. Ancak harcama tutarının; bölgesel uygulama kapsamında gerçekleştirilen yatırımlar için teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırımın en az %10'u, büyük ölçekli yatırımlar için ise en az 5 milyon Türk Lirası olması halinde yatırıma başlanılmış sayılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 11'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığı gerekli görülen hallerde yatırıma başlamaya ilişkin faaliyetlerin fiziki gerçekleştirmelerini tespit amacıyla bizzat veya 2009/15199 sayılı B.K.K.'nın 17'nci maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşlar aracılığı ile yatırım mahallinde incelemeler de yapabilecektir. Hazine Müsteşarlığı yapılan bu inceleme neticesinde kararını verecektir

2009/1 sayılı Tebliğin 11'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre yatırım projesine ilişkin fizibilite yapmak ve bu kapsamda fizibilite raporları hazırlamak ve şirket kurmak yatırıma başlama sayılmaya caktır.

15. İŞLETMEYE GEÇİŞ TARİHİ

2009/1 sayılı Tebliğin 12'nci maddesinde işletmeye geçiş tarihi komple yeni yatırımlar ve diğer yatırım cinsleri için ayrı ayrı belirlenmiştir. Buna göre işletmeye geçiş tarihi her iki yatırım türü açısından aşağıdaki şekilde belirlenecektir.

15.1. Komple Yeni Yatırımlarda İşletmeye Geçiş Tarihi

2009/1 sayılı Tebliğin 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) alt bendine göre komple yeni yatırımlarda işletmeye geçiş tarihi aşağıdaki şekilde belirlenecektir:

1- İmalat sanayi, madencilik, seracılık ve soğuk hava deposu yatırımlarında işletmeye geçiş tarihi ilgili mercilerden onaylı kapasite raporunun alınmasını müteakip teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir

2- Denizyolu ile yük ve/veya yolcu taşımacılığı yatırımlarında işletmeye geçiş tarihi denize elverişlilik belgesinin veya klâs sertifikası-

sının alınmasını müteakip teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir

3- Havayolu ile yük ve/veya yolcu taşımacılığı yatırımlarında işletmeye geçiş tarihi Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden faaliyette bulunulduğuna dair onay yazısının alınmasını müteakip teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir

4- Demiryolu ile yük ve/veya yolcu taşımacılığı yatırımlarında işletmeye geçiş tarihi Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğünden uygun görüş yazısının alınmasını müteakip teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir

5- Jeotermal enerji ile veya enerji santralleri atık ısı ile konut ısıtma/soğutma yatırımlarında işletmeye geçiş tarihi ilgili yerel yönetimin onayının ve ısının başka bir yatırımcıya ait jeotermal kaynak veya santrallerden temin edilmesi halinde asgari 10 yıllık temin sözleşmesinin alınmasını müteakip teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir

6- Diğer hizmetler sektörü yatırımlarından turizm, eğitim, hastane, huzurevi, öğrenci yurdu gibi yatırımlarda işletmeye geçiş tarihi ilgili bakanlıklardan işletme belgesi, uygunluk belgesi, izin belgesi, ruhsat veya lisansın alınmasını müteakip teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir

15.2. Diğer Yatırım Cinslerinde İşletmeye Geçiş Tarihi

2009/1 sayılı Tebliğin 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) alt bendine göre diğer yatırım cinslerinde işletmeye geçiş tarihi teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı tarihtir Diğer yatırım cinslerinde işletmeye geçiş tarihinin belirlenmesinde yatırım konusuna bağlı olarak gerekli belgelerin ibrazı şarttır

16. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDA YAPILACAK YATIRIMLARDA YATIRIM CİNSLERİ

2009/1 sayılı Tebliğin 13'üncü maddesine göre teşvik belgesi kapsamında yapılacak yatırımlarda yatırımların cinsi 2009/1 sayılı Tebliğde (Ek-4'de) yer alan tanımlar çerçevesinde değerlendirilecektir. Bu tanımlar şu şekildedir:

Komple yeni yatırım: Mal ve hizmet üretimine yönelik olarak ana makine ve teçhizat ile yardımcı tesisleri içeren, gerektiğinde arazi-arsa, bina-inşaat harcamalarını da ihtiva eden, yatırımın yapılacağı yerde aynı üretim konusunda mevcut tesisi veya altyapı bütünlüğü bulunmayan yatırımlardır. Ayrıca, mevcut tesislerde makine ve teçhizat ilavesi nedeniyle kapasite artışının %100'ü geçmesi halinde bu yatırımlar yeni yatırım sayılır.

Tevsi: Mevcut bir yatırıma ilave üretim hattı veya makine ve teçhizat ilave yapılması suretiyle üretim miktarının artırılması veya yeni bir yatırım hüviyeti taşımayan, mevcut üretim hattında yer alan makine ve teçhizatların bir bölümünün kapasite açısından ve işlevsel olarak üretim akışındaki diğer makine ve teçhizatlarla uyum içinde olmadığı durumlarda makine ve teçhizatların değiştirilmesi veya yenilerinin ilave edilmesi ve genişleme yapıldıktan sonra mevcut tesis ile alt yapı müşterekliği oluşturarak bir bütün teşkil eden, aynı işletmede aynı mal ve hizmetin kapasitesini en fazla %100'e kadar artırmaya yönelik yatırımlardır.

Modernizasyon: Mevcut tesislerin üretim hatlarında, gelişen teknoloji sonucunda teknik ve/veya ekonomik ömrünü tamamlamış makine ve teçhizatlara teknolojiye uygun parçaların eklenmesi veya mevcut bir aksamın gelişmiş bir modeli ile veya makine teçhizatın yenileri ile değiştirilmesini, tesiste eksik kalmış yatırım harca-

malarının tamamlanmasını, nihai ürünün doğrudan kalitesinin yükseltilmesini veya modelinin değiştirilmesini içeren yatırımlardır.

Ürün Çeşitlendirmesi: Mevcut tesis ile altyapı müşterekliği olan, aynı işletmede mevcut makine ve teçhizata yapılacak ilave yatırım la farklı bir nihai ürün elde edilmesine yönelik yatırımlardır

Entegrasyon: Mal ve hizmet üreten tesislerin mevcut üretim hatlarında elde edilen nihai ürüne bütünleyici nitelikte ara malı verecek ve/veya üretilmekte olan nihai ürünü ara malı olarak kullanabilecek şekilde, mevcut tesise ileri ve/veya geriye doğru entegre olan, yatırımın konusu ve projenin özelliği dikkate alınarak kaideten aynı il sınırları içinde veya aynı yerde ve aynı tesis bünyesinde olan yatırımlardır

(Hayvancılık yatırımları;

- a) Süt inekçiliği yatırımlarında; süt ineği yetiştiriciliği (küçükbaş dahil) ve süt mamulleri üretimi başlangıç olmak kaydıyla, yem ünitesi ve/veya soğuk hava deposu ile entegre,
- b) Besicilik yatırımlarında; büyükbaş besicilik (küçükbaş dahil) ve kesimhane başlangıç olmak kaydıyla, soğuk hava deposu ve/veya yem ünitesi ve/veya et mamülleri üretimi ile entegre,
- c) Damızlık büyükbaş, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ile damızlık tavuk ve hindi yetiştiriciliği yatırımları proje bazında yem ünitesi (yem bitkileri yetiştiriciliği veya yem üretimi) ile birlikte,
- ç) Et yönlü kanatlı yetiştiriciliğinde; hindi veya et yönlü tavuk yetiştiriciliği ve kesimhane başlangıç olmak kaydıyla, ileri işleme veya soğuk hava deposu veya yem tesisi ile entegre,

d) Yumurta yönlü kanatlı yetiştiriciliğinde; yumurta tavuğu yetiştiriciliği, yem veya soğuk hava deposu veya yumurta tasnif ve paketleme ile entegre

olması halinde entegre hayvancılık yatırımı olarak değerlendirilir)

17. BU KARARNAME KAPSAMINDA DESTEK UNSURLARI

Bu kararnamede belirtilen özellikleri taşıyan yatırımlar için yatırımı yapan kurumun yerli ve/veya yabancı sermayeli olup olmadığına bakılmaksızın ve bölgesel ayırım yapılmaksızın yedi çeşit teşvik unsuru öngörülmüştür.

17.1. Gümrük Vergisi Muafiyeti

2009/15199 sayılı B.K.K.'na göre ithal edilecek ve teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün olan mal ve diğer eşyaların ithaline ilişkin olarak gümrük vergisi muafiyeti 6'ncı maddede ve 2009/1 sayılı Tebliğin 14'üncü ve 15'inci maddesinde hüküm altına alınmıştır Bu madde hükümlerinde yapılmış olan düzenlemeler çalışmamızın aşağıdaki bölümünde kolaylık olması bakımından alt başlıklar halinde irdelenecektir.

17.1.1. Gümrük Muafiyetinin Genel Esasları

Yatırımcılar tarafından ilgili kurumlardan alınmış olan teşvik belgesi kapsamındaki yatırım malları ile otomobil ve hafif ticari araç yatırımlarında yatırım dönemi içinde kalmak kaydıyla, CKD aksam ve parçalarının ithali, gemi ve elli metrenin üzerindeki yat inşa yatırımları ile ilgili tekne kabuğu ithali, yürür - lükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken gümrük vergisinden muaftır.

Ancak; makine ve teçhizat bedelinin yüzde beşini geçmemek kaydıyla yedek parçaların, otobüs, çekici (Euro normlarına uygun yeşil motoru haiz olanlar hariç), treyler (frigorifik olanlar hariç), mobilya, motorbot, kamyon (off-road truck tipi karayoluna çıkması mümkün olmayan kaya tipi damperli kamyonlar hariç), transmikser, beton santrali, forklift ve beton pompası ithal edilmesi hâlinde yürürlükteki İthalat Rejimi Kararında öngörülen oranlarda gümrük vergisi tahsil edilecektir. Bu tür malların ithalinde gümrük vergisi muafiyet uygulanması söz konusu değildir.

Bu tür malların ithalinde İthalat Rejimi Kararına göre ödenecek olan gümrük vergisi B.K.K.'nın 6'ncı maddesinde de ifade edildiği gibi makine ve teçhizat bedelinin %5'ini geçmeyecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 14'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına göre yatırım süresi içerisinde Kambyo Mevzuatında yer alan ödeme şekillerinden herhangi biri ile ithalat işlemlerine başlanılmış ve bedeli kısmen veya tamamen ödenmiş ancak ithalatı gerçekleştirilememiş makine ve teçhizatın ithaline, yatırım süresi bitiş tarihini izleyen 4 ay içerisinde olmak kaydıyla, doğrudan gümrük idareleri tarafından izin verilebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 14'üncü maddesinin 5'inci fıkrasına göre teşvik belgesinin yatırım süresi içerisinde;

1- Evsafa uygun çıkmaması nedeniyle yerine yenisi getirilmek kaydıyla, eşyanın serbest dolaşıma girişini müteakip garanti süresi içinde yurt dışı edilecek makine ve teçhizatın,

2- Herhangi bir şekilde tamir ve bakım veya diğer nedenlerle yurt dışına gönderilecek makine ve teçhizatın

mahrece iade işlemleri için doğrudan gümrük idaresine müracaat edilecektir. Bu yöndeki talepler ilgili gümrük idaresince, gümrük mevzuatı çerçevesinde sonuçlandırılacaktır Mahrece iade işlemine konu yatırım mallarının yurt dışı edilmesinden itibaren bir yıl içinde aynısı veya yenisinin yurda giriş işlemleri, Hazine Müsteşarlığının herhangi bir iznine tabi olmaksızın gümrük vergisi ile katma değer vergisi istisnasından yararlandırılmak suretiyle doğrudan gümrük idarelerince sonuçlandırılacaktır

2009/1 sayılı Tebliğin 14'üncü maddesinin 6'ncı fıkrasına göre teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın ithaline ilişkin işlemler, gümrük mevzuatı çerçevesinde ilgili gümrük idaresince yerine getirilecektir. Uygulamaya ilişkin usuller, Hazine Müsteşarlığı ve Gümrük Müsteşarlığınca müştereken tespit edilecektir. 2009/1 sayılı Tebliğin uygulamasından doğacak ihtilaflar Gümrük Müsteşarlığınca Hazine Müsteşarlığına iletilecek ve Hazine Müsteşarlığının görüşü doğrultusunda işlem yapılacaktır.

17.1.2. İthal Edilmesi Mümkün Olmayan Mallar

B.K.K.'nın 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında 2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında ithal edilmesi mümkün olmayan daha doğrusu ithal edilmesi halinde gümrük vergisi muafiyetinden yararlanamayacak olan mallar hüküm altına alınmıştır Buna göre 2009/15199 sayılı B.K.K. uyarınca düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında B.K.K.'nın 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen mallar hariç ham madde, ara malı ve işletme malzemesi ithal edilmesi mümkün değildir.

Ayrıca; binek aracı, inşaat malzemeleri, porselenden ve seramikten mamul sofras ve mutfak eşyası gibi malların teşvik belgesi kapsamına alınmak suretiyle gümrük vergisi ödenmeksizin ithal edilmesi

mümkün değildir. Bu tür mallar ancak ve ancak yürürlükteki İthalat Rejimi Kararında belirtilen oranda gümrük vergisi ödenmek suretiyle ithal edilebilecektir.

17.1.3. İthalat Rejimi Kararı Kapsamında Bazı Malların İthalinde Uygulanacak Esaslar (Kullanılmış Makine ve Teçhizat İthalali)

B.K.K.'nın 6'ncı maddesinin 4'üncü fıkrasına göre teşvik belgesi sahibi yatırımcıların bölgesel ve sektörel kısıtlamaları göz önünde almak kaydıyla İthalat Rejimi Kararı uyarınca yayımlanan "Eski, Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Olarak İthal Edilebilecek Maddele İlişkin Tebliğ" hükümleri uyarınca ithali mümkün olan makine ve teçhizatın (karayolu nakil vasıtaları hariç), teşvik belgesi kapsamına alınması Hazine Müsteşarlığı tarafından uygun görülebilir 2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre ise bu tür makine ve teçhizat teşvik belgesi kapsamında ithal edilebilecektir.

Diğer yandan İthalat Rejimi Kararının 7'nci maddesi uyarınca ithaline izin verilen makine ve teçhizatın teşvik belgesi kapsamına alınması da, Hazine Müsteşarlığı tarafından uygun görülebilecektir 2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre ise bu tür makine ve teçhizat teşvik belgesi kapsamında ithal edilebilecektir.

Yatırımcıların sahibi oldukları "**kullanılmış**" komple tesislerin Hazine Müsteşarlığınca proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda uygun görülmesi hâlinde bu tesislerin teşvik belgesi kapsamında ithali de mümkündür.

2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre kullanılan komple tesislerin (karayolu nakil vasıtaları hariç) ithaline

yönelik talepler, Hazine Müsteşarlığınca, ülke ekonomisine katkısı, katma değeri, istihdama etkisi, makine parkının teknolojik ve ekonomik ömrü gibi esaslar dikkate alınmak suretiyle proje bazında değerlendirilecektir. Teşvik belgesi kapsamında ithaline izin verilen kullanılmış komple tesisler; yatırım konusuna bağlı olarak yardımcı tesislerden bağımsız, bir mal veya hizmeti üretebilecek komple bir hattan veya teşvik belgesinde kayıtlı üretimi yapabilecek bir veya birden fazla makine ve teçhizattan da oluşabilecektir. Komple tesisler, bir firmaya ait tek bir tesisteki makine ve teçhizatları kapsayabileceği gibi, aynı firmaya veya iştiraklerine ait farklı tesislerdeki makine ve teçhizatlardan da oluşabilecektir. Ancak, farklı firmalardan temin edilen münferit makine ve teçhizatlar ile tesis oluşturulamayacağı gibi, söz konusu tesislerin revizyon ve ticareti ile iştigal eden firmalardan da ithalat yapılması mümkün değildir.

2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre kullanılan komple tesis taleplerinin değerlendirilebilmesi için yatırımcıların aşağıdaki belgelerle birlikte Hazine Müsteşarlığına müracaat etmesi gerekmektedir.

- 1- Tesise ait makine ve teçhizatların imal yıllarını da gösterir dökmümlü proforma fatura asılları.
- 2- Tesisin bulunduğu ülke veya eyaletteki ticaret ve/veya sanayi odasınınca veya görevli kamu kuruluşlarınca tesisin alınacağı firmasının iştigal konusunu gösteren yazı.
- 3- Tesisin bulunduğu ülke veya eyaletteki ticaret ve/veya sanayi odasınınca veya görevli özel veya kamu kuruluşlarınca onaylanmış model ve imal yıllarını da içerecek şekilde tesisi oluşturan makine

ve teçhizatları, tesisin ekonomik ve teknolojik olarak çalışabilecek durumda olup olmadığını belirten onaylanmış belge⁸.

2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 5'inci fıkrasına göre belgelerdeki onayların belirtilen yetkililere ait olduğunun ilgili ülkelerdeki Türk Konsoloslüğünca da tasdik edilmesi gerekmektedir.

2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 6'ncı fıkrasına göre Türkiye'deki serbest bölgelerden kullanılmış komple tesis ithal etmek istenmesi halinde; Dış Ticaret Müsteşarlığından alınmış mevcut tesisin faaliyet ruhsatı ile tesisin ülke içerisine ithalinde serbest bölgeler mevzuatı açısından herhangi bir sakınca bulunmadığına ilişkin uygunluk yazısının Hazine Müsteşarlığına ibrazını müteakip, 2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 4'üncü fıkrasının (c) bendinde belirtilen belge aranmaksızın Hazine Müsteşarlığı elemanlarınca kullanılmış komple tesisin bulunduğu serbest bölgede yapılacak ekspertiz neticesinde düzenlenecek rapora göre ithal izni verilebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 8'inci fıkrasına göre kullanılmış olarak ithal edilen makine ve teçhizatın amacı dışında kullanılması veya 2009/1 sayılı Tebliğin 30'uncu maddesi hükmü saklı kalmak üzere satılması halinde sağlanan destek unsurları ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınacak ve söz konusu makine ve teçhizat gümrüklere iade edilecektir.

17.1.4. Tekstil, Hazır Giyim ve Konfeksiyon Yatırımlarında Gümrük Vergisi Muafiyeti Uygulaması

B.K.K.'nın 6'ncı maddesinin 5'inci ve 2009/1 sayılı Tebliğin 15'inci maddesinin 7'nci fıkrasına göre tekstil, hazır giyim ve konfeksi

---

⁸ Bu belgenin İngilizce dışındaki yabancı dillerde hazırlanmış olması halinde yetkinli tercüme bürolarına yaptırılmış tercümeleri de istenecektir

yon yatırımlarına yönelik teşvik belgeleri kapsamında “**kullanılmış**” makine ve teçhizat ithal edilmesi mümkün değildir. Bu sektörlerde kullanılmak üzere ithal edilecek olan makine ve teçhizatın yeni olması zorunludur.

Ancak; bu sektörlerin yeniden canlandırılması ve rekabet güçlerinin artırılması açısından kullanılmış makine ve teçhizat satan firmanın en az 5 yıl garanti vermesi koşuluyla kullanılmış makine ve teçhizatın ithaline izin verilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bu sektörlerde faaliyet gösteren firmaların birçoğu küçük ve orta ölçekli işletmeler olduğu için bu firmaların ihtiyacı olduğu makine ve teçhizatı yeni olarak ithal etmeleri maddi açıdan mümkün olamamaktadır.

17.1.5. Finansal Kiralama Şirketleri Aracılığıyla Gerçekleştirilecek Yatırımlarda Gümrük Vergisi Muafiyeti Uygulaması

B.K.K.’nın 6’ncı maddesinin 6’ncı fıkrasına göre finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmeksizin yatırımcının teşvik belgesi dikkate alınarak ithalat işlemleri yapılacaktır. İthalat işlemleri ile ilgili olarak yatırımcı ile finansal kiralama şirketleri müteselsilen sorumlu olacaklardır. Yatırımcıların ve Finansal Kiralama Şirketlerinin bu hususu göz önünde bulundurmaları gereklidir.

17.1.6. Teşvik Belgesi Almak Üzere Müracaat Edilmiş Ancak Teşvik Belgesine Bağlanmamış Yatırımlara İlişkin Makine ve Teçhizat İthalinde Gümrük Vergisi Muafiyeti Uygulaması

B.K.K.’nın 6’ncı maddesinin 7’nci fıkrasına ve 2009/1 sayılı Tebliğin 14’üncü maddesinin 4’üncü fıkrasına göre teşvik belgesi almak

üzere müracaat edilmiş, ancak teşvik belgesine bağlanmamış yatırımlara ilişkin makine ve teçhizatın ithaline, Hazine Müsteşarlığının görüşüne istinaden Gümrük Müsteşarlığınca gümrük vergisi ile katma değer vergisinin toplam tutarı kadar teminatın alınması suretiyle müsaade edilebilecektir.

Bu şekilde teminat göstermek suretiyle yapılacak ithalatta, bir defada verilecek teminat süresi azamî altı aydır. Diğer yandan teminat süresi içinde kesin ithalat için gerekli işlemler tamamlanmamış ise, süre uzatımı için Gümrük Müsteşarlığına müracaat edilecektir.

Teminatlı ithalat işlemlerinde teminatın başlangıç tarihi, eşyanın serbest dolaşıma giriş tarihidir. Yatırımcının, teminatın çözümü için teminat süresi içinde teşvik belgesi ve eki ithal makine ve teçhizat listesi ile birlikte Gümrük Müsteşarlığına müracaat etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, yatırımcılar tarafından verilmiş olan teminat Hazineye irat kaydedilecektir.

17.2. Katma Değer Vergisi İstisnası

B.K.K.'nın 7'nci maddesinde 2009/15199 sayılı B.K.K.'nda belirtilen yatırımlar için katma değer vergisi istisnası düzenlenmiştir. Buna göre 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu (K.D.V.K.) gereğince, teşvik belgesini haiz yatırımcılara teşvik belgesi kapsamında yapılacak makine ve teçhizatın ithali ve yerli teslimleri katma değer vergisinden istisnadır.

2009/1 sayılı Tebliğin 16'ncı maddesine göre aynı hüküm teşvik belgesinin veya teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın devir işlemlerinde ve makine ve teçhizat listelerinde set, ünite, takım vb. olarak belirtilen malların kısmi teslimlerinde de uygulanacaktır.

17.3. Faiz Desteği

2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında alınacak olan teşvik belgesinde belirtilen yatırımlara ilişkin olarak yatırımcılara sağlanacak olan faiz desteğine ilişkin esaslar B.K.K.'nın 8'inci maddesinde hüküm altına alınmıştır Bu madde hükmünde yapılmış olan düzenlemeler çalışmamızın aşağıdaki bölümünde kolaylık olması bakımından alt başlıklar halinde irdelenecektir.

17.3.1. Faiz Desteğinin Genel Esasları

2009/1 sayılı Tebliğin 17'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre talep edilmesi halinde, bölgesel uygulama kapsamında III. ve IV. bölge-lerde yapılacak yatırımlar ile Ar-Ge ve evre yatırımları için faiz desteği öngörülebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 17'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre faiz desteği uygulamasına ilişkin esaslar Hazine Müsteşarlığı ve aracı kurumlar arasında imzalanan protokol ile belirlenecektir.

2009/15199 sayılı B.K.K.'nın 8'inci ve 2009/1 sayılı Tebliğin 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre yatırımcılar tarafından talep edilmesi hâlinde, bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için yerli ve/veya yabancı bankalardan (yabancı banka şubeleri dahil) kullanılacak en az bir yıl vadeli kredilerin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'e kadar olan kısmı için ödenecek faizin veya kâr payının;

1- III. bölgede yapılacak yatırımlarda Türk Lirası cinsi kredilerin  puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerin bir puanı,

2- IV. bölgede yapılacak yatırımlarda Türk Lirası cinsi kredilerin beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerin iki puanı,

3- Bölge ayrımı yapılmaksızın araştırma ve geliştirme yatırımları ile doğrudan ticarî mal üretimine yönelik olmayan, mevcut veya gerçekleştirilecek tesisin katı, sıvı veya gaz gibi atıklarının temizlenmesi veya yok edilmesine yönelik çevre yatırımlarında ise Türk Lirası cinsi kredilerin beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerin iki puanı,

Hazine Müsteşarlığınca da uygun görülmesi hâlinde azamî ilk beş yıl için ödenmek kaydıyla bütçe kaynaklarından karşılanabilecektir

17.3.2. Finansal Kiralama Şirketleri Aracılığıyla Gerçekleştirilecek Olan Yatırımlarda Faiz Desteği

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre faiz desteği içeren teşvik belgelerine konu yatırımlardan finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilecek olanlar için de faiz ödemelerini içeren "itfa planı yapılması kaydıyla" aynı şartlarla faiz desteği ön görülebilecektir. Bu şekilde verilecek destek de Hazine Müsteşarlığının onayına bağlıdır

17.3.3. Proje Bazında Bütçe Kaynaklarından Karşılanabilecek Yatırım Kredisi İçin Faiz Desteği Tutarı

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre proje bazında bütçe kaynaklarından karşılanabilecek yatırım kredisi için azamî faiz desteği miktarı; araştırma ve geliştirme ve çevre yatırımları için üçyüzbin Türk Lirasını, III. ve IV. bölgelerde yapılacak yatırımlar için beşyüzbin Türk Lirasını geçemeyecektir

7.3.4. Döviz Kredisi ile Gerçekleştirilecek Yatırımlarda Faiz Desteği

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre yatırımcılar tarafından bankalardan döviz kredisi alınması suretiyle gerçekleştirilecek yatırımlarda faiz desteği uygulaması, vade tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası "döviz satış kuru" dikkate alınarak yapılacaktır.

17.3.5. Faiz Desteğinden Yararlanabilmek İçin Gerekli Bir Şart

2009/1 sayılı Tebliğın 18'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre teşvik belgelerinde faiz desteğinin öngörölmüş olması doğrudan faiz desteğinden yararlanmaya hak oluşturmaz. Faiz desteğinden yararlanabilmek için söz konusu desteği içeren teşvik belgesi konusu yatırım için bankaların kredi kullandırımını öngörmesi ve bankaca Hazine Müsteşarlığına yapılacak müracaatın Hazine Müsteşarlığına yapılacak değerlendirme çerçevesinde uygun görülmesi gerekmektedir.

17.3.6. Faiz Desteğinden Faydalanmak İçin Başvuruda Bulunulacak Bankanın Belirlenmesi

2009/1 sayılı Tebliğın 19'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesinde faiz desteği öngörölen yatırımcılar faiz desteğinden yararlanabilmek için, Hazine Müsteşarlığı ile protokol imzalayan bankalardan birine başvurması gerekmektedir. Başvuruda bulunulan bankaca yapılan değerlendirme sonucunda kredi kullandırılması uygun görölen projelere ilişkin faiz desteği müracaatları, yatırımcı adına protokolda belirtilen esaslar çerçevesinde bankaca Hazine Müsteşarlığına yapılacaktır.

17.3.7. Bazı Makine ve Teçhizat ve Bazı Kurum ve Kuruluşlarda Faiz Desteği Uygulaması

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 5'inci fıkrasına göre kullanılmış ma kine ve teçhizat için ve kamu iktisadi teşebbüsleri dâhil kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yapacağı yatırımlar için faiz desteği söz konusu değildir. Ayrıca, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca kullanılan veya kamu kaynaklarından sübvansede edilen krediler için de faiz desteği uygulanması mümkün değildir.

Buna göre kullanılmış makine ve teçhizat için yatırımcıların faiz desteği almaları mümkün değildir. Aynı zamanda madde hükmünde belirtilmiş olan kurum ve kuruluşlarının da yapacağı yatırımlar için faiz desteğinden faydalanması mümkün değildir.

Ancak; yerli veya yabancı dernek ve vakıflara ait iktisadî işletmelerin yeni makine ve teçhizat edinimlerinde söz konusu faiz desteğinden faydalanmaları mümkündür.

17.3.8. Aynı Teşvik Belgesine Yönelik Olarak Birden Fazla Destek Taleplerine İlişkin Uygulama Esasları

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 6'ncı fıkrasına göre aynı teşvik belgesi kapsamındaki yatırımlar için faiz desteği uygulamasına yönelik olarak birden fazla bankanın talepte bulunması mümkün değildir.

2009/1 sayılı Tebliğın 19'uncu maddesinin 2'nci fıkrasındaki bir diğer açıklamaya göre aynı teşvik belgesi kapsamında faiz desteğinden yararlanabilmek amacıyla bankadan kullanılan kredi ve finansal kiralama işlemleri için birlikte talepte bulunulması mümkün değildir.

Bu gibi durumlarda faiz desteği müracaatı yatırımcının tercihinine göre finansal kiralama şirketi veya bankalardan birisi tercih edilerek yapılacaktır. Aracı kurum değiştirilmemek kaydıyla aynı teşvik belgesi kapsamı yatırım için birden fazla itfa tablosuna göre işlem yapılabilir.

Diğer yandan makine ve teçhizatın finansal kiralama yoluyla temin edilmesi halinde ise aynı teşvik belgesi kapsamındaki yatırımlar için birden fazla finansal kiralama işlemi yapılması mümkün değildir.

17.3.9. Kredilerin Faiz, Kâr Payı veya Ana Paralarının Firma Tarafından İtfa Planlarında Belirtilen Sürelerde İlk Defa Geri Ödenmemesi Hâlinde Yapılması Gereken İşlemler

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 7'nci fıkrasına göre yatırımcılar tarafından kullanılan kredilerin faiz, kâr payı veya anaparalarının yatırımcı firma tarafından itfa planlarında belirtilen sürelerde ilk defa geri ödenmemesi hâlinde, bu durumun ilgili aracı kurumlar tarafından en kısa sürede Hazine Müsteşarlığa bildirilmesi zorunludur. Bu bildirim istinaden Hazine Müsteşarlığı yatırımcıya faiz desteği ödemeleri durduracaktır.

Yatırımcının kredi geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirdiğinin daha sonra ilgili aracı kurumca Hazine Müsteşarlığına bildirilmesi hâlinde, bildirim takip eden dönemler için faiz desteği ödemeleri başlangıçta öngörülen ödeme tarihlerinde herhangi bir uzatmaya gidilmeksizin tekrar başlatılacaktır.

Yatırımcı tarafından kredi geri ödemesine ait faiz, kâr payı veya ana para gibi yükümlülüklerin yeniden aksaması hâlinde faiz desteği ödemesine kesin olarak son verilecektir.

17.3.10. Teşvik Belgesi Kapsamı Yatırımın Başka Bir Yatırımcıya Devredilmesi Durumunda Yapılması Gereken İşlemler

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 8'inci fıkrasına göre teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların başka bir yatırımcıya devredilmesi durumunda, devralan yatırımcının teşvik belgesinde faiz desteğinin ön görülmüş olması ve aracı kurumca da uygun görülmesi hâlinde, yeni yatırımcı için eski itfa planındaki vade, faiz desteği miktarı ve benzeri şartlar değiştirilmeksizin bakiye kredi için düzenlenecek yeni itfa planına göre yeni yatırımcıya faiz desteği ödenmesine devam edilecektir. Aksi takdirde, devredilen makine ve teçhizata yönelik faiz desteği uygulaması durdurulacaktır.

17.3.11. Teşvik Belgesinin İptal Edilmesi Hâlinde Yapılması Gereken İşlemler

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 9'uncu fıkrasına göre bu B.K.K.'nda belirtilen teşvik unsurlarından yararlanacak olan yatırımcıya ait teşvik belgesinin herhangi bir nedenle iptal edilmesi hâlinde yararlanılan faiz desteği tutarı 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde yatırımcıdan tahsil edilecektir.

17.3.12. Aracı Kuruma Ait Mükellefiyetler

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 10'uncu fıkrasına göre aracı kurum, faiz desteğine esas olan kredinin teşvik belgesi kapsamındaki harcamalar için kullanılmasıyla mükelleftir. Bununla ilgili her türlü tedbiri almak ve belge düzenini kurmak aracı kurumun yükümlülüğündedir.

Yatırımcılara kullanılan kredinin amacı dışında kullanıldığının tespiti hâlinde bankaca, Hazine Müsteşarlığınca kullanılan faiz des-

teği tutarına ilgili bankanın bu kapsamdaki krediye uygulanan faiz oranı uygulanmak suretiyle tespit edilecek meblağın, finansal kiralama şirketlerince ise itfa planında belirtilen toplam faiz desteği miktarının beş iş günü içerisinde bütçeye gelir yazılmak üzere muhasebe birimi hesabına yatırılması gerekmektedir Aksi takdirde söz konusu meblağlar Hazine Müsteşarlığınca;

1- Bankalar için, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki karşılık hesabından virman yapılmak veya diğer hukukî yöntemler kullanılarak,

2- Finansal kiralama şirketleri için ise 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak,

geri alınacaktır

17.3.13. Hazine Müsteşarlığının Bağlı Olduğu Bakan'a Bu B.K.K. ile Verilen Yetkiler

B.K.K.'nın 8'inci maddesinin 11'inci fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan, bu maddede belirtilen değerleri bir katına kadar artırmaya ve %75 oranında azaltmaya yetkilidir

17.4. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği

2009/15199 sayılı B.K.K.'nda sigorta primi işveren hissesi destekleri büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlar ile 5084 sayılı Kanun kapsamındaki desteklerden yararlanmakta olan işletmeler için ayrı ayrı belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışmamın aşağıdaki bölümünde bu destek unsuru bu destekten yararlanılmasında çeşitli durumları da kapsamak üzere yedi başlık altında irdelenecektir.

17.4.1. Büyük Ölçekli Yatırımlar ile Bölgesel Uygulama Kapsamında Desteklenen Yatırımlarda Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği Uygulaması

B.K.K.'nın 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına göre büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlardan, teşvik belgesinde kayıtlı istihdam öngörülerini ile tutarlı olmak kaydıyla;

1- Komple yeni yatırımlarda, işletmeye geçiş tarihinden itibaren sağlanan,

2- Diğer yatırım cinslerinde, yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsel özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınmak suretiyle) Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına ilave edilen,

istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgarî ücrete tekabül eden kısmı aşağıda tabloda (Tablo: 1) belirtilen sürelerde Hazinece karşılanacaktır.

Tablo: 1 Bölgeler İtibariyle Belirlenen Süreler

Bölgeler	31/12/2010 tarihine kadar başlanılan yatırımlar	31/12/2010 tarihinden sonra başlanılan yatırımlar
I	2 yıl	-
II	3 yıl	-
III	5 yıl	3 yıl
IV	7 yıl	5 yıl

17.4.2. 5084 Sayılı Kanun Kapsamındaki Desteklerden Yararlanmakta Olan İşletmeler İçin Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği Uygulaması

B.K.K.'nın 9'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Kanun kapsamındaki desteklerden yararlanmakta olan işletmeler için, mükerrerliği önlemek amacıyla 2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında ayrıca prim desteği uygulanması mümkün değildir. Ancak, söz konusu işletmelerde bu Karara istinaden düzenlenecek teşvik belgeleri kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlara istinaden oluşacak "ilave istihdam için" de prim desteği uygulanması mümkün olabilecektir.

Diğer yandan 2009/1 sayılı Tebliğin 20'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre Sosyal Güvenlik Kurumu 5084 sayılı Kanunun uygulandığı illerdeki taleplerle ilgili olarak ilgili işyerine yönelik 5084 sayılı kanun kapsamında yararlanılmadığını tespit etmekle yükümlüdür

17.4.3. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteğinden Yararlanmak İçin İşverenlerin Yapmak Zorunda Oldukları İşlemler

B.K.K.'nın 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre işveren hissesine ait primlerin karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarın Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı ödemiş olması şarttır

İşveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi hâlinde ise, Hazineden Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı işverenden tahsil edilecektir.

Bu maddenin son fıkrasına göre ise Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak aktarımlarla ilgili usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenecektir.

17.4.4. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteğinin Uygulamasının Başlangıcının Belirlenmesi

2009/1 sayılı Tebliğin 20'nci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasına teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapılmasını müteakip başlanabilecektir.

17.4.5. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteğinin Uygulanması İle İlgili İşlemleri Yürütecek Kurum

2009/1 sayılı Tebliğin 20'nci maddesinin 5'inci fıkrasına göre sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanması ile ilgili işlemler Sosyal Güvenlik Kurumunca ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütülecektir.

17.4.6. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği İle İlgili Olarak Hazine Müsteşarlığınca Yapılacak İşlemler

2009/1 sayılı Tebliğin 20'nci maddesinin 6'ncı fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığınca, tamamlama vizesi yapılan ve sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilecek işletmelere ilişkin liste⁹ Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilecektir. Sosyal Güvenlik Kurumunca, listede yer alan yatırımcılar için;

1- Desteğin uygulanacağı aya ait prim ve hizmet belgesinde belirtilen sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin, sigortalı hissesi ne isabet eden tutarın Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın tamamının ödenmiş olması,

---

⁹ Bu liste 2009/1 sayılı Tebliğe ekli Ek:8'deki formatta olacaktır.

2- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığının veya tecil ve taksitlendirildiğinin ya da yapılandırıldığının ve yapılandırmanın bozulmadığının belirlenmiş olması,

3- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tahsilat dairelerine müracaat tarihinden önceki 15 gün içinde vadesi geçmiş borcunun olmadığının tespit edilmiş olması,

4- Sigorta primi işveren hissesi desteğinin sadece teşvik belgesi kapsamı yatırımda istihdam edilen ilave işçi için ve 2009/1 sayılı Tebliğde (Ek:8'de) belirtilen sürelerde uygulanması,

gerekmektedir.

17.4.7. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği İle İlgili Olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca Yapılacak İşlemler

2009/1 sayılı Tebliğin 20'nci maddesinin 7'nci fıkrasına göre Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanmasını müteakip izleyen ay içinde¹⁰ Hazine Müsteşarlığından aktarım talebinde bulunacaktır

---

¹⁰ 2009/1 sayılı Tebliğ'de Ek: 9'da yer alan formatta olacaktır.

17.5. Vergi İndirimi

2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında yerli veya yabancı yatırımlara sağlanacak vergi indirimi desteği, söz konusu Kararnamenin 10'uncu maddesinde hüküm altına alınmıştır Bu maddenin uygulamasına ilişkin olarak aşağıda belirtilen esaslar geçerli olacaktır

17.5.1. Vergi İndiriminin Esasları

B.K.K.'nın 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına göre büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında gerçekleştirilen yatırımlarda, 5520 sayılı K.VK.'nun 5838 ve 5904 sayılı Kanunlarla değişik 32/A maddesi çerçevesinde, kurumlar vergisi veya gelir vergisine uygulanacak indirim oranları ile yatırıma katkı oranları aşağıda gibi olacaktır:

Bölgeler	Bölgesel Uygulama		Büyük Ölçekli Yatırımlar	
	Yatırıma katkı oranı (%)	Kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirim oranı (%)	Yatırıma katkı oranı (%)	Kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirim oranı (%)
I	10	25	25	25
II	15	40	30	40
III	20	60	40	60
IV	25	80	45	80

B.K.K.'nın 10'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre ise teşvik belgesi kapsamında 31/12/2010 tarihine kadar yatırıma başlanması hâlinde aşağıda belirtilen indirim oranları ile yatırıma katkı oranları uygulanacaktır:

Bölgeler	Bölgesel Uygulama		Büyük Ölçekli Yatırımlar	
	Yatırıma katkı oranı (%)	Kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirim oranı (%)	Yatırıma katkı oranı (%)	Kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirim oranı (%)
I	20	50	30	50
II	30	60	40	60
III	40	80	50	80
IV	60	90	70	90

17.5.2. İndirimli Vergi Uygulamasına Devam Edilecek Süre

B.K.K.'nın 10'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre indirilen kurumlar vergisi veya gelir vergisi tutarı yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli vergi uygulamasına devam edilecektir. Diğer bir ifadeyle indirimli vergi uygulamasına yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren başlanılacak ve indirilen kurumlar veya gelir vergisi tutarı yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar devam edilecektir.

17.5.3. Arazi, Arsa, Royalti, Yedek Parça ve Amortismanana Tâbi Olmayan Diğer Harcamaların İndirimli Vergi Uygulaması Karşındaki Durumu

B.K.K.'nın 10'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına göre arazi, arsa, royalti, yedek parça ve amortismanana tâbi olmayan diğer harcamalar yatırıma katkı tutarının tespitinde dikkate alınmayacak ve bu harcamalar indirimli vergi uygulamasından yararlanamayacaktır.

17.5.4. İndirimli Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi Uygulamasından Yararlanamayacak Olan Bazı Yatırımlar

B.K.K.'nın 10'uncu maddesinin 5'inci fıkrasına göre K.VK. gereği finans ve sigortacılık konularında faaliyet gösteren kurumlar ve iş ortaklıkları ile 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen yatırımların, indirimli kurumlar vergisi veya gelir vergisi uygulamasından yararlanması mümkün değildir.

17.5.5. İndirimli Oranların Uygulama Alanı

B.K.K.'nın 10'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasına göre 2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında yapılacak yatırımlara vergi indirimi kapsamında uygulanacak olan indirimli oranlar stopaj suretiyle yapılan vergilendirmede uygulanmayacaktır. Stopaj suretiyle vergilendirmede genel oranlar dikkate alınarak vergilendirme yapılacaktır.

17.6. Yatırım Yeri Tahsisi

2009/1 sayılı Tebliğin 22'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre 18/02/2009 tarih ve 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 23'üncü maddesi hükmü çerçevesinde Hazine Müsteşarlığınca teşvik belgesi düzenlenmiş büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 22'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre 5520 sayılı Kanun gereği finans ve sigortacılık konularında faaliyet gösteren kurumlar ve iş ortaklıkları ile 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yatırılması Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen yatırımlar için yatırım yeri tahsisi desteği öngörülemezdir. Bu tür yatırımlar vergi indiriminden yararlanamayacağı gibi 2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında yatırım yeri tahsisi uygulamasında da yararlanamayacaktır.

17.7. Tekstil, Konfeksiyon ve Hazır Giyim, Deri ve Deri Mamulleri Sektörlerine Yönelik Taşınma Desteği

2009/15199 sayılı B.K.K.'nın 12'nci maddesi hükmünde tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerine taşınma desteği esasları düzenlenmiştir. Taşınma desteği, yatırımcıların sahip olduğu fabrika ve buna benzer tesislerin tamamıyla sökülerek suretiyle B.K.K.'nda belirtilen yerlere taşınmasını düzenlemektedir. Bu yönüyle yatırımların belirli bölgelerden belirli bölgelere kaydırılması amaçlanmaktadır.

17.7.1. Vergi ve Diğer Teşvik Unsurları

2009/1 sayılı Tebliğin 23'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde I. ve II. bölgelerdeki illerde faaliyette bulunan işletmelerin IV. bölgedeki illere 31/12/2010 tarihine kadar bütünüyle taşınması ve en az 50 kişilik istihdam sağlanması halinde bu tesisler için;

1- 5520 sayılı Kanununun Geçici 4'üncü maddesi uyarınca kurumlar veya gelir vergisi nakil tarihini izleyen hesap döneminden itibaren 5 yıl süreyle %75 oranında indirimli olarak uygulanacaktır

2- Taşınma ile birlikte yapılacak ilave yatırımları da içeren teşvik belgesi kapsamı yatırımlar için yatırım yeri tahsis edilebilecektir. Sadece taşınma işlemini gerçekleştiren işletmeler için yatırım yeri tahsis edilmesi mümkün olmayacaktır.

3- Çalışanların asgari ücrete tekabül eden sigorta primi işveren hissesinin tamamı taşınma tarihinden itibaren beş yıl süre ile 2009/1 sayılı Tebliğin 20'nci maddesi çerçevesinde bütçeden karşılanacaktır. Ancak, 31/12/2010 tarihinden önce başlanılan yatırımlarla ilgili olarak yapılacak ilave yatırımlarda çalışan istihdam için yedi yıl süre ile sigorta primi işveren hissesi desteği uygulanacaktır.

17.7.2. Taşınma Giderlerinin Durumu

2009/1 sayılı Tebliğin 23'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre tesislerin taşınma işleminin 2009 yılı sonuna kadar tamamlanması halinde taşınma ile ilgili nakliye giderlerinin tamamı yeminli mali müşavir raporlarına istinaden bütçeden karşılanabilecektir.

17.7.3. 5084 Sayılı Kanun Kapsamı Desteklerden Yararlanmakta Olanların Durumu

2009/1 sayılı Tebliğin 23'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına göre 5084 sayılı Kanun kapsamı desteklerden yararlanmakta olan I. ve II. bölgedeki işletmeler IV. bölgeye taşındıkları tarihten sonraki dönem için sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasından yararlanabileceklerdir.

17.7.4. Tekstil, Konfeksiyon ve Hazır Giyim, Deri ve Deri Mamulleri Sektörlerinde Stopaj Teşviki

B.K.K.'nın 12'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların 2009/15199 sayılı B.K.K. kapsamında tesislerini IV. bölgedeki illere taşımış olmaları halinde dahi bu sektörde uygulanacak olan stopaj suretiyle vergilendirme esasları genel esaslara tâbi olacaktır. Stopaj oranlarında herhangi bir indirim söz konusu değildir.

18. ODALARCA YAPILACAK İŞLEMLER

B.K.K.'nın 13'üncü maddesinin 1'inci bendine göre sanayi odalarının yapılan değerlendirme sonucunda uygun görülen teşvik belgeleri Hazine Müsteşarlığına gönderilecektir. Hazine Müsteşarlığınca da uygun görülen teşvik belgeleri onaylanarak ilgili odalara iade edilecektir.

B.K.K.'nın 13'üncü maddesinin 2'nci bendine göre B.K.K.'nın 6'ncı maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendi ile 15'inci maddesi dışındaki diğer tüm işlemler, teşvik belgesini düzenleyen ilgili sanayi odasınınca sonuçlandırılacaktır Tamamlama vizesi işlemi yapı-

lan teşvik belgesi kapsamındaki yatırımın gerçekleşme değerleri tebliğle belirlenecek formatta Hazine Müsteşarlığına bildirilecektir. Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü alınmadan tamamlama vizesi işlemleri tekemmül etmiş sayılmayacaktır.

B.K.K.'nın 13'üncü maddesinin 3'üncü bendine göre sanayi odaları, teşvik belgeleri ile ilgili yapılacak işlemleri için kadrolarında tam süreli olarak çalışan yeterli teknik personel bulundurmak ve işlemleri bu personel ile yürütmek zorundadır.

B.K.K.'nın 13'üncü maddesinin 4'üncü bendine göre bu Karar hükümlerine aykırı davrandığı veya tamamlama vizesi ekspertiz işlemi dışında diğer işlemler için ücret aldığı tespit edilen sanayi odalarına görev verilmeyecektir.

19. BÜTÇEDEN YAPILACAK ÖDEMELER

19.1. Bütçeden Yapılacak Ödemeler

B.K.K.'nın 14'üncü maddesinin 1'inci bendine göre yatırımların desteklenmesi için her yıl bütçe kanunu ile ayrılan ödenek çerçevesinde ilgili mevzuatında öngörülen usul ve esaslar uyarınca aşağıda belirtilen ödemeler yapılabilecektir:

- 1- Bu Karar uyarınca yapılacak ödemeler
- 2- Önceki dönemlere ait ilgili Bakanlar Kurulu kararları uyarınca ödenmesi gereken yatırım ve işletme kredilerine ait bakiye tutarlar.
- 3- Yatırımlarda Devlet yardımları ile ilgili olarak daha önceki kararlarda belirtilen hükümler çerçevesinde ödenmesi gereken destek unsurlarına ait tutarlar.

4- Teşvik belgesi müracaatı ve zayı olan belgelerle ilgili olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılan tutarlardan sehven fazla yatırılması nedeniyle iade edilmesi gereken tutarlar

5- Yatırımlarda Devlet yardımları ile ilgili olarak açılmış davaların aleyhe sonuçlanması sonucu geri verilmesi gereken tutarlar ile mahkeme ve icra masrafları gibi giderler.

B.K.K.'nın 14'üncü maddesinin 2'nci bendine göre ise Hazine Müsteşarlığınca yapılacak ödemeler; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası aracılığıyla gerçekleştirilecektir

19.2. Bütçeden Yapılacak Ödemeler İçin Gerekli Olan Belgeler

2009/1 sayılı Tebliğin 37'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre bütçeden ayrılan ödenek çerçevesinde yapılacak ödemelerle ilgili olarak aşağıdaki durumların tevsik edilmesi gerekmektedir

1-5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığının veya tevil ve taksitlendirildiğinin ya da yapılandırıldığının ve yapılandırmanın bozulmadığının.

2- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tahsilat dairelerine müracaat tarihinden önceki 15 gün içinde vadesi geçmiş borcunun olmadığına.

20. İTHAL VE YERLİ MAKİNE VE TEÇHİZAT LİSTESİ DEĞİŞİKLİĞİ TALEPLERİ

2009/1 sayılı Tebliğin 24'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesi ekinde yer alan ithal ve yerli olarak temin edilecek makine ve teçhizat listelerinde yapılacak değişiklik talepleri, teşvik belgesi düzenlenmesi için müracaat edilen merci tarafından sonuçlandırılacaktır. Ancak, kullanılmış komple tesislerin teşvik belgesi kapsamına dahil edilmesine ilişkin müracaatlar Hazine Müsteşarlığına yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 24'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre ithal edilecek makine ve teçhizatın fiyat değişiklikleri ile ilgili olarak makine ve teçhizat bazında %30'a kadar olan artış veya azalışlarda doğrudan gümrük idarelerine başvurularak ithalat işlemleri yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 24'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına göre yerli makine ve teçhizat listesi kapsamında yer alan makine ve teçhizatın her bir makine ve teçhizat bazında %30'a kadar olan artış veya azalışlarda liste tadilatı yapılmaksızın KDV istisnasına ilişkin doğrudan işlem yapılabilir.

2009/1 sayılı Tebliğin 24'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasına göre ithal ve yerli makine ve teçhizatın fiyatlarında yukarıda belirtilen oranların (%30'un) üzerindeki değişikliklerde teşvik belgesini düzenleyen mercie müracaat edilerek ilgili değişikliklerin onaylanması gereklidir.

21. TEŞVİK BELGESİNİN REVİZESİ

2009/1 sayılı Tebliğin 25'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesinde kayıtlı olan değerler nihai değerler olmayıp, yatırımın

her aşamasında tevsik edilen bilgi ve belgelere istinaden yapılacak değerlendirme sonucunda teşvik belgesini düzenleyen merci tarafından değişiklik yapılabilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 25'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre teşvik belgesinin sabit yatırım tutarında %50'nin üzerinde artış veya azalışlarda yatırımcılar teşvik belgesini düzenleyen mercie müracaat ederek, teşvik belgesinin revizesi talebinde bulunabileceklerdir.

2009/1 sayılı Tebliğin 25'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre yatırıma başlama tarihinden sonra temin edilen, ancak makine teçhizat listelerinde yer almayan makine ve teçhizatın proje ile uyumlu olanları, talep edilmesi halinde teşvik belgesi kapsamına dahil edilecektir.

22. YATIRIM KONUSU DEĞİŞİKLİĞİ

2009/1 sayılı Tebliğin 27'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre yatırımcılar tarafından yapılacak olan yatırımlarda yatırımın konusuna ilişkin değişiklik talepleri için teşvik belgesi müracaatını değerlendiren mercie müracaat edilmek zorunluluğu bulunmaktadır.

2009/1 sayılı Tebliğin 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre yatırımcı tarafından yeni yatırıma ilişkin olarak verilecek yatırım bilgi formuna istinaden yürürlükteki mevzuat hükümleri çerçevesinde bölgesel ve sektörel kısıtlamalar da dikkate alınarak, teşvik belgesi üzerinde yatırım konusuna ilişkin gerekli değişiklik yapılabilecektir. Değişikliğin ilgili sanayi odası tarafından yapılabilmesi için Hazine Müsteşarlığının uygun görüşünün alınması gerekir Yatırım konusu değişikliğinden önce satın alınmış ancak, yeni yatırım konusu ile ilgili olmayan makine ve teçhizat harcamalarına uygulanan destek unsurları ilgili mevzuatı çerçevesinde geri alınacaktır

23. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİ

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın tamamının veya bir kısmının finansal kiralama yolu ile temini mümkündür.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre finansal kiralama şirketi, finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizatlar için, teşvik belgesi sahibi yatırımcı ile sözleşme yapması ve sözleşme kapsamı yatırım mallarını sözleşme yaptığı yatırımcıya kiralaması durumunda gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası desteklerinden yararlanabilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmeksizin yatırımcının teşvik belgesi dikkate alınarak ve teşvik belgesini düzenleyen mercice onaylanan finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizat listesi ile yerli temin ve/veya ithalat işlemleri yapılacaktır. Bu işlemlerde yatırımcı ile finansal kiralama şirketleri müteselsilen sorumludur.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına göre finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizatın devir, satış ve ihraç işlemleri; finansal kiralama şirketi ve yatırımcının birlikte müracaat etmeleri halinde, bu Tebliğin 30'uncu madde hükümleri çerçevesinde Gelir Vergisi Kanunu ve Finansal Kiralama Kanunu'nun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla değerlendirilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 5'inci fıkrasına göre finansal kiralamaya konu makine ve teçhizatın yatırımcıya teslim tarihinden itibaren 5 yıllık süre dolmadan devredilmesi durumunda her türlü yükümlülük finansal kiralama şirketine ait olacaktır. İflas

veya sözleşmenin feshi veya yatırımın gerçekleşmemesi durumunda, beş yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizat içeren teşvik belgeleri kapsamında yararlanılan destek unsurları ilgili mevzuatı çerçevesinde finansal kiralama şirketinden tahsil olunacaktır. Ancak, makine ve teçhizatın beş yıllık süreyi doldurması halinde teslim tarihinden sonraki işlemlerde 474 sayılı ve 3065 sayılı Kanunlar ile Gelir Vergisi Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak üzere yatırımcı sorumlu olacaktır

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasına göre finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizatın başka bir yatırım için kullanılmasının talep edilmesi halinde; finansal kiralama şirketi, devredecek yatırımcı ve devralacak yatırımcının birlikte müracaatına istinaden, teşvik belgeli bir yatırımcıya yapılacak sözleşmeye istinaden devredilebilecektir. Bu durumda devreden yatırımcının yatırım bütünlüğünün bozulması halinde söz konusu makine ve teçhizatın diğer yollardan temin edilecek şekilde tekrar ilave edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yeni yatırımcının teşvik belgesinde kayıtlı destek unsurlarının, ilk yatırımcının yararlandığı destek unsurlarından daha düşük olması veya destek unsurunun hiç bulunmaması durumunda fazladan kullanılan destekler ilgili mevzuatı çerçevesinde geri alınacaktır

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 7'nci fıkrasına göre finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilecek yatırımlarda, kiralamaya konu makine ve teçhizatın yatırımcıya teslim edilerek beş yıllık sürenin dolması kaydıyla, yatırımcıya ait teşvik belgesinin herhangi bir nedenle iptali, finansal kiralama şirketine müeyyide uygulamayı gerektirmez. beş yıllık sürenin dolmaması halinde, yatırımcının yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle uygulanacak olan müeyyidelerden finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata te-

kabül eden bölümü kısmen veya tamamen finansal kiralama şirketlerine de uygulanacaktır. Bu fıkranın uygulanmasında 474 sayılı ve 3065 sayılı Kanunlar ile Gelir Vergisi Kanununun ilgili hükümleri dikkate alınacaktır

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 8'inci fıkrasına göre sözleşmede devir yetkisinin tanınması halinde de finansal kiralamaya konu makine ve teçhizat, yatırımcının uygun görüşü olmadan başka bir finansal kiralama şirketine devredilemez.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 9'uncu fıkrasına göre yatırımcının teşvik belgesi kapsamında bulunan kullanılmış makine ve teçhizatın finansal kiralama yoluyla teminine izin verilebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 10'uncu fıkrasına göre Finansal Kiralama Kanununun 23'üncü maddesinde belirtilen ihbar süresinin bitimini müteakip en geç 3 ay içerisinde kiralayan veya kiracı tarafından ilgili mercie bildirimde bulunulması ve sözleşmenin feshi halinde Tebliğin 29'uncu maddesinin 6'ncı fıkraya hükümleri çerçevesinde devir yapılabilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 29'uncu maddesinin 11'inci fıkrasına göre Tebliğin 29'uncu maddesinde belirtilmeyen hususlarla ilgili olarak Finansal Kiralama Kanunu hükümleri dikkate alınarak Hazine Müsteşarlığının görüşü doğrultusunda işlem tesis edilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

DEVİR, SATIŞ, İHRAÇ VE KİRALAMA İŞLEMLERİ

1. GENEL ESASLAR

2009/15199 sayılı Kararname kapsamında yatırım tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın aşağıdaki şekillerde kullanılması mümkündür:

- 1- Bu makine ve teçhizat üçüncü kişilere devir edilebilir;
- 2- Bu makine ve teçhizatın üçüncü kişilere satışı söz konusu olabilir;
- 3- Bu makine ve teçhizatın yurt dışına ihracatı söz konusu olabilir;
- 4- Bu makine ve teçhizatın yurt içinde kiralanması söz konusu olabilir.

Bu kapsamda olmak üzere yatırım tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın, devir, satış, ihrac veya kiralanması, söz konusu yatırım mallarının teminini müteakip beş yılı doldurmuş olması hâlinde serbesttir. Ancak, söz konusu satışların işletmenin asgarî beş yıl süre ile faaliyette bulunmasını engelleyecek mahiyet taşıması gereklidir.

2. DEVİR, SATIŞ, İHRAÇ VE KİRALANMA İLE İLGİLİ TEMEL PRENSİPLER

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 2'nci bendine göre teşvik belgesi kapsamındaki yatırımını tamamlamış ancak tamamlama vizesi yapılmamış yatırımlarla ilgili makine ve teçhizatın, teminini müteakip

beş yıl geçtikten sonra satışının yapılmış olması hâlinde, işletmenin asgarî beş yıl süreyle faaliyette bulunmuş olması şartıyla, Hazine Müsteşarlığınca herhangi bir müeyyide uygulanmaksızın tamamlama vizesi yapılabilecektir.

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 3'üncü bendine göre tamamlama vizesi yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın beş yılını doldurmamış makine ve teçhizatın yatırımın bütünlüğünün bozulmaması kaydıyla ve ya bütünü ile birlikte aşağıdaki işlemlere tabi tutulması Hazine Müsteşarlığının iznine tabidir

- a) Teşvik belgeli bir başka yatırım için devri,
- b) Teşvik belgesi olmayan bir başka yatırımcıya satışı,
- c) İhracı,
- ç) Kiralanması.

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 4'üncü bendine göre tamamlama vizesi yapılmamış veya tamamlama vizesi yapılmış olmakla birlikte beş yılını doldurmamış makine ve teçhizata satış izni verilebilmesi için yatırımın bütünlüğünün bozulmaması şartı aranacaktır Bu tür durumlarda satış izni verilen makine ve teçhizata uygulanan destekler tahsil edilmeyecektir. Ancak yatırımcının teşvik belgesinin satış iznini müteakip diğer nedenlerle iptali hâlinde izin verilen makine ve teçhizata uygulanan destekler de ilgili mevzuatı çerçevesinde kısmen veya tamamen geri alınacaktır

3. MAKİNE VE TEÇHİZATIN İZİNSİZ SATILMASI DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 5'inci bendine göre beş yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizatın tamamlama vizesinin yapılıp ya

pılmadığına bakılmaksızın izinsiz satıldığıının tespit edilmesi hâlinde satışı yapılan makine ve teçhizat ile ilgili tahsil edilmeyen gümrük vergisi ve KDV ile varsa indirimli kurumlar vergisi veya gelir vergisi uygulanmak suretiyle yararlanılan destekler ilgili mevzuatı çerçevesinde tahsil edilecektir.

Satış dolayısıyla yatırım tutarında meydana gelen azalma nedeniyle kullanılabilir azamî kredi tutarında da azalma oluşması durumunda fazladan kullanılan krediye tekabül eden faiz desteği B.K.K.'nın 8'inci maddesi çerçevesinde, vadeli ithalat ile kredi kullanımında tahsil edilmeyen Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi ise ilgili mevzuatı çerçevesinde geri alınacaktır

4. TAMAMLAMA VİZESİ YAPILMAYAN TEŞVİK BELGELİ MAKİNE VE TEÇHİZATIN SATIŞ TALEBİNE İLİŞKİN MÜRACAATLARDA İSTENECEK BELGELER

2009/1 sayılı Tebliğin 30'uncu maddesinin 5'inci fıkrasına göre tamamlama vizesi yapılmayan teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın satışı talebine ilişkin müracaatlarla ilgili olarak Hazine Müsteşarlığınca, yatırımcıdan teşvik belgesinin iptali halinde satışı yapılan makine ve teçhizata ait destek unsurlarının kendileri tarafından ödeneceğine dair taahhütname alınacaktır

5. MAKİNE VE TEÇHİZATIN DİĞER BİR YATIRIMCIYA GEÇİCİ OLARAK VERİLMESİ VEYA KİRALANMASI HALİNDE YAPILACAK İŞLEMLER

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 6'ncı bendine göre teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın, üretilecek mal veya hizmetlerin teşvik belgesi sahibi yatırımcı tarafından satın alınması

koşuluyla diğerk bir yatırımcıya herhangi bir ücret alınmaksızın geçici olarak verilmesi veya kiralanması Hazine Müsteşarlığının iznine tabidir.

6. TAMAMLAMA VİZESİNİN YAPTIRILMASI İLE İLGİLİ BAZI HUSUSLAR

2009/1 sayılı Tebliğin 30'uncu maddesinin 7'nci fıkrasına göre teşvik belgesi kapsamındaki yatırımını tamamlamış ancak tamamlama vizesi yaptırılmamış yatırımlarla ilgili makine ve teçhizatın teminini müteakip beş yıl geçtikten sonra satışının yapılmış olması hâlinde, işletmenin asgarî beş yıl süreyle faaliyette bulunmuş olması şartıyla, Hazine Müsteşarlığınca herhangi bir müeyyide uygulanmaksızın tamamlama vizesi yapılabilecektir.

7. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMI YATIRIMLARIN TÜMÜYLE SATIŞINA İLİŞKİN ESASLAR

2009/1 sayılı Tebliğin 30'uncu maddesinin 8'inci fıkrasına göre teşvik belgesi kapsamı yatırımların tümüyle satışı, tamamlama vizesi yapılmış ve asgari 5 yıl faaliyette bulunulmuş olması halinde serbesttir. Bu tür durumlarda devir işlemi yapılması söz konusu değildir.

8. TAMAMLAMA VİZESİ YAPILIP YAPILMADIĞINA BAKILMAKSIZIN BEŞ YILLIK SÜREYİ DOLDURMAMIŞ MAKİNE VE TEÇHİZAT BULUNAN YATIRIMLARIN DEVRİ

2009/1 sayılı Tebliğin 30'uncu maddesinin 9'uncu fıkrasına göre tamamlama vizesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın 5 yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizat bulunan yatırımların devri aşağıdaki şartlarda uygun görülebilir.

1- Devralan tarafından ilave yatırım yapılmayacak olması halinde teşvik belgesi üzerinde unvan değişikliği yapılarak.

2- Devralan tarafından ilave yatırım yapılacak olması halinde yeni bir teşvik belgesi düzenlenmesi suretiyle.

9. FİRMALARIN CEBRÎ İCRA TAKİPLERİNE KONU OLMASI VEYA İFLAS MASASINA GİRMESİ DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 7'nci bendine göre teşvik belgesi kapsamında yer alan yatırımlardan tamamlama vizesi ve belgede kayıtlı özel şartların vizesi yapılabilecek durumda olan firmaların cebrî icra takiplerine konu olması veya iflas masasına girmesi durumunda; yatırımcı, icra organı veya iflas organı tarafından icra ile satışın veya iflasın kesinleşme tarihinden önce talep edilmesi hâlinde, Hazine Müsteşarlığınca teşvik belgesinin tamamlama vizesi yapılabilecektir. Ancak, satışın kesinleşmesi hâlinde kesinleşme tarihi itibarıyla varsa satış için gerekli süreleri doldurmamış olan makine ve teçhizata yönelik olarak yararlanılan destekler 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde tahsil edilecektir.

10. YATIRIMCI FİRMANIN TASFİYEYE GİRMESİ DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER

B.K.K.'nın 15'inci maddesinin 8'inci bendine göre yatırımcı firmasının ilgili kanun hükümlerine göre tasfiyeye girmesi hâlinde de firmanın, ilgili tasfiye kurulunun veya organının talebi üzerine B.K.K.'nın 15'inci maddesinin yedinci fıkrâ hükümlerine göre işlem yapılabilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YATIRIMLARIN NAKLİ, YATIRIMIN SÜRESİ,
TAMAMLAMA VİZESİ VE MEVZUAT GEREĞİNCE
GÖREV VERİLEN KURUM VE KURULUŞLARIN
YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1. YATIRIMLARIN NAKLİ

B.K.K.'nın 16'ncı maddesinin 1'inci fıkrasına göre büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında gerçekleştirilen yatırımların, bu Tebliğin 12'nci maddesinde belirtilen işletmeye geçiş tarihinden itibaren asgarî beş yıl süre ile bulunduğu bölgede faaliyette bulunması gereklidir. Ancak, söz konusu yatırımlar Hazine Müsteşarlığından izin alınmak ve yatırım konusunun taşınacak bölgede desteklenecek konular arasında yer alması kaydıyla diğer bölgelere taşınılabilecektir.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi daha yüksek bölgelere veya ilgili yatırım konusunun desteklenmediği bölgelere taşınmalarda ise, fazladan yararlanılan destekler ilgili mevzuatı çerçevesinde yatırımcılardan geri alınacaktır.

Söz konusu maddenin 1'inci fıkrasında yapılan bir başka düzenlemeye göre ise işletmeye geçiş tarihinden itibaren beş yıllık süre ile bulunduğu bölgede faaliyette bulunan yatırımların diğer bölgelere taşınması serbesttir. Ancak bu durumda, varsa taşınma tarihinden itibaren bakiye yatırıma katkı tutarı için indirimli kurumlar vergisi veya gelir vergisi uygulaması yapılmayacaktır.

B.K.K.'nın 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrasına göre ise beş yıllık süreyi doldurmuş ancak tamamlama vizesi yaptırılmamış yatırımlar için, taşınma öncesinde Hazine Müsteşarlığına müracaat edilerek tamamlama vizelerinin yaptırılması gerekmektedir. Bu tür yatırımlara taşınma sonrasında da yer değişikliği izni verilebilecektir. Ayrıca, genel teşvik sisteminden yararlanan yatırımların yer değişikliği talepleri, yatırım dönemi de dâhil olmak üzere Hazine Müsteşarlığınca değerlendirilerek proje bazında sonuçlandırılacaktır.

2. YATIRIMIN SÜRESİ VE TAMAMLAMA VİZESİ

B.K.K.'nın 17'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda öngörülen sürede gerçekleştirilmesi genel bir prensiptir. Ancak içinde bulunulan ekonomik şartlarda yatırımın yatırımcı tarafından öngörülen sürede gerçekleştirilmesi mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda yani yatırımın öngörülen sürede gerçekleştirilememesi hâlinde, yatırıma başlanmış olması kaydıyla 2009/1 sayılı Tebliğin ekinde (Ek:5'te) yer alan Yatırım Takip Formu ile birlikte teşvik belgesinin düzenlendiği mercie süre uzatımı talebinde bulunulması durumunda, yatırımcıyla teşvik belgesinde kayıtlı ilk sürenin yarısı kadar ek süre verilebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrasına göre 2009/1 sayılı Tebliğin 32'nci maddesinde belirtilen mücbir sebep veya fevkalade hal durumları nedeniyle yatırımcıların faaliyetlerini durdurmaları veya yürütememeleri halinde, yatırımın verilen ek süre de dahil gerçekleştirilemediğinin tevsik edilmesi durumunda Hazine Müsteşarlığınca proje bazında ek süre verilebilecektir.

Diğer bir ifadeyle ilgili mevzuatı gereği kamu kurum ve kuruluşlarından alınması gerekli izin ve ruhsat gibi diğer belgelerin temini

veya kamu kurum ve kuruluşlarının uygulamaları sonucu firmaların faaliyetlerini durdurmalarından veya yürütememelerinden kaynaklanan süre nedeniyle, yatırımın verilen ek süreler de dâhil belgede kayıtlı yatırım süresi sonuna kadar gerçekleştirilemediğinin yatırımcılar tarafından tevsik edilmesi hâlinde veya tebliğle belirlenecek mücbir sebep veya fevkalade hâl durumlarında Hazine Müsteşarlığı tarafından proje bazında ek süre verilebilecektir

B.K.K.'nın 17'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre teşvik belgesinde öngörülen süre veya ek süre bitimini müteakip altı ay içinde yatırımın tamamlama vizesinin yapılması için, teşvik belgesini düzenleyen merciye veya Hazine Müsteşarlığına müracaat edilmesi gerekir. Bu süre içinde müracaat edilmemesi hâlinde, Hazine Müsteşarlığı resen tamamlama vizesi işlemlerini başlatabilecektir.

B.K.K.'nın 17'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığınca uygun görülmesi hâlinde, yatırımların tamamlama vizesi işlemleri için ticaret ve sanayi odaları, sanayi odaları, ticaret odaları, deniz ticaret odaları, bankalar veya yatırımın bulunduğu il valiliği görevlendirilebilecektir.

B.K.K.'nın 17'nci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre yatırımların öngörülen süre içinde tamamlanamaması veya B.K.K.'nın 4'üncü maddesinde belirtilen asgarî yatırım tutarlarına uyulmaması hâlinde, teşvik belgeleri iptal edilerek veya kısmî olarak müeyyide uygulanarak, sağlanmış olan destek unsurları ilgili mevzuat çerçevesinde yatırımcılardan geri alınacaktır .

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına göre ekspertiz işlemlerinin Hazine Müsteşarlığınca yapılacak olması hâlinde, yatırım mahallinde ekspertiz yapmak üzere Hazine Müsteşarlığından en az 2 veya en çok 3 eksper görevlendirilecektir Hazine

Müsteşarlığı tarafından valilik, oda veya bankanın görevlendirilmesi halinde; tamamlama ekspertizi ve vize işlemleri, görevlendirilen mercinin kadrolu elemanlarından oluşan 2 eksper ile yatırımcı tarafından tayin edilecek yeminli mali müşavirin yapacakları inceleme sonucunda müştereken düzenlenecek Tebliğe ekli Ek: 6'da yer alan yatırım tamamlama ekspertiz raporuna istinaden ilgili mercice de yapılabilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasına göre görevlendirilen mercice yapılan ekspertiz işlemleri sonucunda yatırımın gerçekleşme değerleri ile birlikte tamamlama vizesi şerhi, ilgili merci tarafından doğrudan teşvik belgeleri üzerine derc edilerek sonucundan Hazine Müsteşarlığına bilgi verilecektir. Tamamlama vizesi işlemi ile ilgili olarak, ekspertiz işlemine esas olan rapor, teşvik belgesinin onaylı fotokopisi, ithal ve yerli makine ve teçhizat liste asılları, gerçekleşen değerler üzerinden hazırlanmış ilgili merci tarafından onaylı yeni listeler ve döviz ve kredi kullanım formunun aslı bir ay içerisinde nihai onay için Hazine Müsteşarlığına gönderilecektir. Hazine Müsteşarlığınca uygun görülen tamamlama vizesi işlemleri ile ilgili olarak yatırımcıya ve ekspertiz işlemi yapan mercie bilgi verilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 5'inci fıkrasına göre fon veya bütçe kaynaklı kredi veya faiz desteği ihtiva eden teşvik belgelerinin tamamlama vizesi işlemleri, ekspertiz raporunun ilgili merci tarafından Hazine Müsteşarlığına gönderilmesini müteakip Hazine Müsteşarlığınca yapılacaktır

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 6'ncı fıkrasına göre ekspertiz işlemleri için görevlendirilecek eksperlerin her birine ödenecek ekspertiz ücreti yetmişbeş Türk Lirasıdır Bu görevlendirmeler-

de ekspertiz ücreti, yol ve konaklama giderleri yatırımcı tarafından karşılanacaktır. Yatırımcılardan başka hiçbir ad altında ücret talep edilmesi mümkün değildir.

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 7'nci fıkrasına göre kamu kuruluşlarınca gerçekleştirilen yatırımların tamamlama vizesi işlemleri ekspertiz yapılmaksızın doğrudan ilgili kuruluş tarafından verilecek bilgi ve belgelere istinaden Hazine Müsteşarlığınca yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 8'inci fıkrasına göre uçak, helikopter, vinç hizmetleri, hazır harç ve beton yatırımları ile asfalt üretimine yönelik yatırımların tamamlama vizesi işlemleri, Tebliğe ekli Ek-7'de yer alan bilgi ve belgeler ile yeminli mali müşavirlerce düzenlenecek tamamlama ekspertiz raporlarına istinaden doğrudan teşvik belgesini düzenleyen mercice yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 34'üncü maddesinin 9'uncu fıkrasına göre tabii afet ve/veya yangın nedeniyle tamamlama vizesine ilişkin aranan belgelerin ibraz edilememesi durumunda tamamlama vizesine ilişkin talepler aşağıdaki bilgi ve belgelerin Hazine Müsteşarlığına ibraz edilmesini müteakip sonuçlandırılacaktır.

1- Teşvik belgesi kapsamında ithali yapılan makine ve teçhizata ilişkin ilgili gümrük idaresinden temin edilecek gümrük giriş beyannamelerinin onaylı örneklerinin.

2- Alımı gerçekleştirilen yerli makine ve teçhizata ait satıcı firmalardan temin edilecek fatura nüshalarının.

3- Varsa diğer yatırım harcamalarına ait ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edilecek belgelerin.

4- Arsa bedeli için ilgili tapu dairesinden temin edilecek tapu örneğinin.

5- Bina-inşaat harcamaları için ilgili belediyeden temin edilecek yapı ruhsatı ve/veya yapı kullanım izin belgesi örneğinin.

6- Tabii afet ve/veya yangın durumunu tevsik eden Bayındırlık ve İskan Bakanlığı veya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı il müdürlükleri veya itfaiye müdürlükleri veya ilgili diğer kurumlardan alınacak rapor ile varsa sigorta poliçesi örneği ile sigorta hasar ekspertiz raporu ve ilgili sigorta şirketinin hasarı karşılayıp karşılamadığına ilişkin yazının.

3. GÖREV VERİLEN KURUM VE KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

2009/1 sayılı Tebliğin 35'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre valilikler, odalar, bankalar, yeminli mali müşavirler gibi görev verilen kurum ve kuruluşlar 2009/15199 sayılı B.K.K. ve 2009/1 sayılı Tebliğin uygulamasına yönelik olarak yapmış oldukları işlemlerden sorumludurlar.

2009/1 sayılı Tebliğin 35'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre görev verilen ilgili kurum ve kuruluşlar yapılan müracaatları usulüne uygun bir şekilde iki ay içerisinde sonuçlandırmakla yükümlüdürler.

2009/1 sayılı Tebliğin 35'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre sanayi odaları, kullanılmış komple tesis ithal izni, devir satış, ihraç ve kiralama işlemlerine ilişkin müracaatlar ile yatırım konusu değişikliği ve yatırımın nakli konusundaki talepleri Hazine Müsteşarlığının görüşünü alarak, bunların dışındaki diğer işlemleri 2009/15199 sayılı B.K.K. ve 2009/1 sayılı Tebliğ hükümleri çerçevesinde yapılacak değerlendirmeye göre sonuçlandırmakla mükelleftirler.

2009/1 sayılı Tebliğin 35'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre sanayi odaları ve tamamlama ekspertizi ve vizesi ile ilgili görev verilen kuruluşlar 2009/1 sayılı Tebliğde Ek: 6 olarak verilen formu doldurarak Hazine Müsteşarlığına iletmekle mükelleftirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

2009/15199 SAYILI B.K.K. VE 2009/1 SAYILI TEBLİĞE İLİŞKİN ÇEŞİTLİ HUSUSLARIN ANALİZİ

1. BELGE ZAYİİ DURUMUNDA YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

B.K.K.'nın 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesi veya eki belgelerin¹¹ herhangi birisinin zayı olması (kaybolması) nedeniyle yatırımcı tarafından yeniden tasdikinin talep edilmesi durumunda, bütçeye irat kaydedilmek üzere tasdiki istenilen her bir belge için muhasebe birimi hesabına üçyüz Türk Lirası yatırılması zorunludur. Söz konusu meblağ hiçbir surette yatırımcıya iade edilmeyecektir.

2. MÜCBİR SEBEP VE FEVKALADE HAL DURUMLARI

2009/1 sayılı Tebliğin 32'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre yatırımların teşvik belgesine bağlanması ve tamamlama vizesi işlemleri sonuçlanıncaya kadar devam eden işlemlerle ilgili olarak aşağıdaki veya buna benzer durumlar mücbir sebep ve fevkalade hal durumları olarak değerlendirilecektir:

1- Tabii afetler ve yangın (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı veya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı il müdürlükleri, itfaiye müdürlükleri veya ilgili diğer kurumlardan alınacak yazı ve sigorta hasar ekspertiz raporu ile ispat edilecektir),

---

¹¹ Bu belgeler ithal veya yerli makine ve teçhizat listesi ile döviz ve kredi kullanım formundan ibarettir.

2- Yatırımcının faaliyetlerinden kaynaklı olmayan diğer nedenlerle kamu idarelerinin aldığı kararlar sonucu yatırımcının faaliyet yapamaz hale gelmesi (ilgili kamu kurumundan alınacak yazı ile ispat edilecektir),

3- Grev ve lokavt (İl çalışma müdürlüklerinden alınacak yazı ile ispat edilecektir),

4- Devletçe konulan yasaklar, savaş ve abluka hali,

5- Yatırımcının çoğunluk hissesi sahiplerinin ölümü (mahkeme kararı ile ispat edilecektir),

6- Yatırım konusu makine ve teçhizatın, yatırımcının iradesi ve kusuru dışında çalınma vb. sebeplerle elden çıkması (resmi kurumlar dan alınacak yazı ile ispat edilecektir).

3. YATIRIMLARIN TAKİBİ, KONTROLÜ VE MÜEYYİDE UYGULANMASI

2009/1 sayılıTebliğın 33'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgelerinin ilgili mevzuata uygun olarak kullanılması zorunludur.

2009/1 sayılıTebliğın 33'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığı, teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların mevzuata uygun şekilde yerine getirilip getirilmediğini denetlemeye, gerekli gördüğü takdirde yatırımın her aşamasında yatırımların ve ilgili odaların verilen görevlere ilişkin olarak yaptıkları işlemlerin takip ve kontrolünü yapmaya, gerekli göreceği tedbirleri almaya, ilgili kuruluşlardan belge ve bilgi istemeye ve aykırılıkların tespiti halinde kısmen veya tamamen müeyyide uygulamaya yetkilidir.

2009/1 sayılı Tebliğin 33'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasına göre 2009/15199 sayılı Karar ile 2009/1 sayılı Tebliğ'de belirlenen hükümlere aykırı davranan, teşvik belgesindeki kayıt ve koşulları yerine getirmeyen, teşvik belgesi ile diğer belgelerde tahrifat yapan, sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyen ve kullanan, yanlış ve yanıltıcı bilgi veren, teşvik belgesinde öngörülen sürede yatırımları tamamlamayan veya 2009/1 sayılı Tebliğin 5'inci maddesinde belirtilen asgari yatırım tutarlarına uymayan yatırımcıların teşvik belgeleri Hazine Müsteşarlığınca kısmen veya tamamen iptal edilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 33'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasına göre iptal edilen teşvik belgeleri ile ilgili olarak yatırımcıların yararlandıkları destek unsurları, ilgili mevzuatı hükümleri çerçevesinde "**İlgilerden**" geri alınacaktır.

4. UYGULAMAYA İLİŞKİN ESASLAR

B.K.K.'nın 19'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşvik belgesinde öngörülen destek unsurlarının (nakdi veya ayni) ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanması zorunludur. İlgili kurum ve kuruluşların üzerlerinde düşen görevleri yapmaktan imtina etmeleri mümkün değildir.

B.K.K.'nın 19'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığı, tebliğler ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bu Karar kapsamındaki uygulamaya yönelik bazı işlemlerin yürütme yetkisini diğer kurum ve kuruluşlara devredebilecektir.

B.K.K.'nın 19'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre Hazine Müsteşarlığı, bu Kararın uygulanmasını teminen; makro ekonomik politikalar ve gelişen şartları göz önünde bulundurarak gerekli tedbirleri almaya, gerekli düzenlemeleri yapmaya, çeşitli kurum ve kuru-

luşlara verilecek görevlere ilişkin usul ve esasları tebliğler ile belirlemeye, ilgili kuruluşlardan bilgi istemeye, bu Kararda öngörülen hâller dışında kalan özel durumları inceleyip sonuçlandırmaya, mücbir ve haklı sebeplerin varlığı hâlinde teşvik belgesi ile ilgili gerekli işlemleri yapmaya, yatırımlarda öngörülen şartlara uyulup uyulmadığını denetlemeye ve denetim sonuçlarına göre gerekli tedbirleri almaya, belgelerde tahrifat yapan, yanlış ve yanıltıcı bilgi ve belge veren yatırımcıların işlemlerini sınırlamaya, teşvik belgelerini iptal etmeye veya teşvik belgesi kapsamında sağlanan destek unsurlarına yönelik kısmen veya tamamen müeyyide uygulamaya yetkilidir.

5. DÜZENLEME YETKİSİ

B.K.K.'nın 20'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre bu Kararın 9'uncu ve 10'uncu maddelerinde belirtilen yatırıma başlama ile Kararın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığınca yayımlanacak tebliğler ile belirlenecektir.

Bununla ilgili olarak 28 Temmuz 2009 tarih ve 27302 sayılı Resmi Gazete'de "**Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ**" (TEBLİĞ NO:2009/1) sayılı Tebliğ yayımlanmıştır

6. SONUÇLANDIRILMAMIŞ MÜRACAATLARIN AKİBETİ

B.K.K.'nın Geçici 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre bu Kararın yayımı tarihinden önce sonuçlandırılmamış müracaatlar müracaat tarihinde yürürlükte bulunan Karar hükümleri çerçevesinde sonuçlandırılacaktır Ancak, yeni teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin müracaatlar, talep edilmesi hâlinde bu Karara istinaden değerlendirilebilecektir.

7. DAHA ÖNCEKİ KARARLARA İLİŞKİN UYGULAMA

B.K.K.'nın Geçici 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten önceki kararlara istinaden düzenlenen teşvik belgesine bağlanan yatırımlarla ilgili uygulamalara, teşvik belgesinin dayandığı karar ve ilgili diğer kararlarda belirtilen hükümler çerçevesinde devam olunacaktır.

B.K.K.'nın Geçici 2'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre bu Kararın 15'inci maddesinin ikinci fıkrası, bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlüğe giren kararlara göre düzenlenmiş teşvik belgelerine de uygulanacaktır. Bu hüküm, iptal edilmiş ancak ilgili kurumlarca müeyyide uygulanmamış veya müeyyide uygulanmasına rağmen henüz tahsil edilmemiş teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımlar için de geçerli olacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 36'ncı maddesinin 2'nci fıkrasına göre bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten önceki kararlara istinaden düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında devam etmekte olan yatırımların, bu Kararda öngörülen ilgili yatırım konusuna ait asgarî kapasiteleri ve bakiye kısımlarının asgarî yatırım tutarını sağlaması hâlinde, yatırımların bakiye kısımlarına bu Kararın lehe gelen hükümleri uygulanmak üzere yeni teşvik belgesi düzenlenebilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 36'ncı maddesinin 2'nci fıkrasındaki bir başka düzenlemeye göre yatırımcının talebine istinaden mevcut teşvik belgesinin istinat ettiği Karar hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen yatırımlar için tamamlama vizesi yapılabilir veya düzenlenecek yeni teşvik belgesi kapsamında devir işlemi yapılabilecektir.

2009/1 sayılı Tebliğin 36'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasına göre daha önceki yıl kararlarına göre düzenlenen teşvik belgesi kapsamı yatırımın finansal kiralama işlemi ile gerçekleştirilmesinin talep edil-

mesi halinde, finansal kiralama şirketinin müracaat tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 2009/2 sayılı Tebliğle değişik 36'ncı maddesinin 4'üncü fıkrasına göre halen geçerli teşvik belgesi kapsamına, Karar eki Ek: 4'te yer alan "Genel Teşvik Sisteminden Teşvik Edilmeyecek Yatırım Konuları" için makine ve teçhizat ilave edilemez. Ayrıca, tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon yatırımlarına yönelik teşvik belgeleri kapsamındaki yeni makine ve teçhizatların kullanılmış olarak ithaline izin verilmeyeceği gibi iplik ve dokuma konusunda düzenlenmiş teşvik belgelerine de sadece modernizasyona yönelik makine ve teçhizat ilave edilebilecektir. Yatırımın yapılacağı yerde bölgesel desteklerden yararlanamayan, genel teşvik sistemi içerisindeki yatırım konularında düzenlenmiş teşvik belgeleri kapsamına makine ve teçhizat, bina-inşaat vb. yatırım harcamaları ilave edilebilecektir. Ancak söz konusu teşvik belgelerinde faiz desteğinin öngörülmesi halinde, ilave harcamalar için faiz desteği uygulanması söz konusu olmayacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 36'ncı maddesinin 5'inci fıkrasına göre finansal kiralama şirketleri aracılığıyla yapılacak yatırımlar için düzenlenmiş teşvik belgelerinin tamamlama vizesi işlemleri teşvik belgesini düzenleyen mercie verilecek bilgi ve belgelere istinaden doğrudan ilgili mercice yapılacaktır.

2009/1 sayılı Tebliğin 36'ncı maddesinin 6'ncı fıkrasına göre 2009/1 sayılı Tebliğin 30'uncu maddesinin 7'nci fıkrası, bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlüğe giren kararlara göre düzenlenmiş teşvik belgelerine de uygulanacaktır. Bu hüküm, bu tür satışlar nedeniyle kısmen veya tamamen iptal edilmiş ancak ilgili kurumlarca müeyyide uygulanmamış veya müeyyide uygulanmasına rağmen

men henüz tahsil edilmemiş teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımlar için de geçerlidir.

8. İHTİLAFLI DURUMLAR

B.K.K.'nın 19'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası ve 2009/1 sayılı Tebliğin 38'inci maddesine göre 2009/15199 sayılı B.K.K. ve daha önceki kararlarda yer alan destek unsurlarının uygulanmasında ortaya çıkacak tereddüt ve ihtilaflarda Hazine Müsteşarlığının görüşü doğrultusunda işlem tesis edilecektir. Bununla ilgili olarak yatırımcıların Hazine Müsteşarlığından görüş talep etmeleri ve buna göre işlem yapmaları gereklidir.

9. 28/08/2006 TARİHLİ VE 2006/10921 SAYILI KARARA GÖRE DÜZENLENEN TEŞVİK BELGELERİ KAPSAMI YATIRIMLAR İÇİN FAİZ DESTEĞİ ÖDEMELERİNİN DURUMU

2009/1 sayılı Tebliğin Geçici 1'inci maddesine göre 28/08/2006 tarihli ve 2006/10921 sayılı Karara göre düzenlenen teşvik belgeleri kapsamı yatırımlar için faiz desteği ödemeleri, Hazine Müsteşarlığı ile aracı kurumlar arasındaki protokolün imzalandığı tarihten sonra ki döneme isabet eden kısım için uygulanacaktır.

SONUÇ

Bir ülkede uygulanan teşvik politikaları yatırımların artırılması noktasında olumlu veya olumsuz etkilerde bulunacaktır. Teşvik politikalarının uzun vadede ülke ekonomisi üzerindeki faydasını maksimize etmek için teşvik uygulamalarının iyi takip edilmesi ve aksayan yönlerin sıklıkla denetlenmesi gereklidir.

Teşvik politikaları açısından üzerinde durulması gereken bir husus da uygulanacak politikalarda üniversiteler ile ortak hareket edilip edilmediğinin belirlenmesidir. Türkiye’de üniversiteler akademik bir kurum olarak faaliyet göstermektedir. Cumhuriyet tarihinde üniversitelerden kalkınma noktasında yeterince yararlanıldığını söylemek mümkün değildir. Sürdürülebilir bir kalkınma için üniversite-sanayi-tarım işbirliğinin geliştirilmesi kaçınılmazdır.

Ülkemizde uygulanan teşvik politikalarının bir ayağı olan devlet yardımlarından beklenen yararın sağlanıp sağlanamadığının tespiti uzun vadeli bir kalkınma politikası aracıdır. Bu tespit büyük ölçüde üniversiteler kanalıyla olacaktır. Bu nedenle teşvik politikalarının uygulanmasında ve başarısında üniversitelerin önemli bir yeri vardır. Bu noktada Türkiye’deki üniversitelerin teşvik politikalarının içerisine dahil edilmesi ve yeniden yapılandırılması gereklidir. Bilinmelidir ki üniversiteler sadece bilgi üreten kurumlar değildir. Uygulamada kullanılmayan teorik bilginin ülke kalkınmasında hiçbir faydası yoktur ve gelişmekte olan ülkelerde üniversitelerin önemli bir görevi de ülke kalkınmasında anahtar rol oynamaktır.

Diğer bir politik argüman olarak gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarını sağlamaları üretim ekonomisinin bütün aktörlerinin reel olarak çalışması halinde mümkündür. Bu dışlinin çarklarından bir tanesinde meydana gelecek bir arıza ülkenin kalkınmasını sekteye

uğratacaktır. Diğer yandan “**tüketici**” unsurunu göz önünde bulundurmadan alınacak her türlü tedbir ekonomide gereken etkiyi yaratamayacaktır.

Tüketiciler teşvik politikalarının uygulanmasında ve bu politikaların başarısında en önemli aktördür. Tüketicie yeterince mali destek sağlanmadığı sürece teşvik politikaları beklenen faydayı sağlayamayacaktır. Çünkü ekonomideki “*her talep kendi arzını yaratır*” kurallı tüketiciler kanalıyla işleyecek bir mekanizmadır

Gelişmekte olan ülkeler büyük ölçüde tasarruf açığı bulunan ülkelerdir. Bu ülkeler tasarruf açıklarını yurt dışı menşeli yatırımlarla azaltmaya çalışmaktadırlar. Tasarruf açığının azaltılmasında en etkili yol ise üretimdir. Ülkede üretilecek olan katma değeri yüksek mallar bir yandan cari açığın azaltılmasında diğer yandan ise çarpan-hızlandıran mekanizması ile bütün sosyal alanlarda gelişmeye neden olacaktır. Bunun sonucu ise kalkınmadır

Üretim ekonomisi içerisinde gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasında iki kilit nokta bulunmaktadır. Birincisi katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi ikincisi ise marka ürünlerin üretimidir. Bu iki alanda yapılacak yatırımlar ülke kalkınmasında hayati öneme sahiptir. Yatırımların rasyonel bir devlet yardımı mekanizmasıyla kuvvetlendirilmesi halinde güçlü bir ekonomiye geçişin anahtarı bulunmuş olacaktır.

Bu anahtarın ileri bir teşvik politikası ile desteklenmesi halinde ise gelişmekte olan ülkeler sürdürülebilir bir kalkınma hızını yakalayacaklardır. Bu sürecin devamında ise güçlü bir ekonomi ve uzun vadede gelişmiş bir ekonominin izdüşümünün yansıması söz konusu olabilecektir. Bu mekanizmanın başarısı diğer gelişmekte olan ülke-

lere de örnek olacak olması dünya refahının da artmasını sağlayacaktır.

Güçlü bir ekonomiye geçişte önemli bir yatırım modeli de yabancı sermayedir. Yabancı sermaye yatırımları da gelişmiş bir ekonomi ortaya çıkarabilecektir. Türkiye, gelişmekte olan bir ülke olarak tasarruf açığını yerli ve/veya yabancı yatırımlarla artırmaya çalışan bir ülkedir. Gerek global krizler gerekse gelişmekte olan ülkelerin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik problemler gelişmekte olan ülkelerin kalkınma hızlarını düşürmektedir. Gerek kriz dönemlerinde gerekse ekonomik kalkınmanın sağlanmasında Türkiye’de yatırımlarda devlet yardımları mekanizması serbest piyasa ekonomisine geçildiği 1980’li yıllardan beri uygulanmaktadır.

Bugüne kadar **“Yatırımlarda Devlet Yardımı”** mahiyetinde Türkiye’de birçok araç ve/veya yöntem devreye sokulmuştur. Ve bu araçlar ve yöntemler ekonominin ihtiyaçları doğrultusunda zaman zaman revize edilmiştir. Türkiye’de son olarak 2009/15199 sayılı B.K.K. ile **“Yatırımlarda Devlet Yardımları”** rasyonel kıstaslarda ele alınmış ve yatırımların kalkınmanın bir motoru olması amacıyla son derece şeffaf bir teşvik mekanizması getirilmiştir. Ancak bu mekanizmanın ülke ekonomisi üzerindeki etkileri zamanla görülecektir. Dolayısıyla ekonomideki aksaklıklar bu Kararın yeniden revize edilmesini gerektirebilecektir.

Bu çalışmamızda söz konusu B.K.K.’nda ve bu Kararnameye istinaden çıkarılmış olan 2009/1 sayılı Tebliğde düzenlenmiş olan yatırımlarda devlet yardımları genel hatları ile irdelenmiştir. Ancak unutulmamalıdır ki bu B.K.K.’ndan beklenen amacın gerçekleşmesi ekonomide çarpan-hızlandırıcı mekanizmasının devreye sokulması ile mümkün olabilecektir. Bu mekanizmanın devreye girmesi ise modele tüketicilerin de sokulması ile mümkün olabilecektir. İleriki

dönemlerde yapılacak reformlarda tüketici kesimin de göz önünde bulundurulması alınan kararların daha rasyonel bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır

Tüketicileri de kapsayan bir kalkınma modelinin sivil toplum kuruluşları ve toplumun bütün kesimini kapsayacak şekilde planlanması yapılan düzenlemelerin başarısını da o derece artıracaktır Tek bir noktadan hareketle bir kalkınma modelinin uygulanması mümkün değildir. Dünyada bunun uygulaması bulunmamaktadır Bu nedenle kalkınmanın çok boyutlu bir dönüşüm projesi olduğunu kabul ederek devlet yardımları mekanizmasının buna göre işletilmesi bir zorunluluk olarak benimsenmelidir.

B.K.K.'nın önemli bir amacı da sürdürülebilir bir kalkınmadır Gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak devlet yardımlarında belirli zamanlarda revizyona gitmeyi gerektirecektir. Bu nedenle söz konusu B.K.K.'nın ülkedeki yansımaları dikkatle takip edilmeli ve çeşitli zamanlarda yatırımcıların yatırım meyllerini de göz önünde bulundurmak suretiyle yeni düzenlemelere gidilmelidir.